

PREOTULU ROMANU?

DIUARIU BASERICESCU

SCOLASTICU si LITERARIU.

*Buzele preotului voru pazi sciinti'a si lege voru
cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7.*

Nr. XI.

1. NOVEMBRE.

An. XII. 1886.

Cunosciintie din Dreptulu canonicu.

(Urmare.)

27. In societatea eclesiastica suntu dóue orduri destinte, — clerici si laici.

Avendu beseric'a lui Christosu chiamare de a nu fi numai un'a institutiune trectória, ci a durá pàna la consumarea tempului pentru tóte popórele atátu judei câtu si pagâni ¹⁾ s'a ingrigitu fundatoriulu ei se î-i puna base stabile cá unei atari societati; dreptu ace'a alegandu insusi pre Petru si cei-alalti invetiacei, ²⁾ singuri pre acesti'a i-a inzestratu cu putere; dar' nu si i-a alesu din statu inaltu ci din statulu de rendu alu omenimei, ³⁾ fora de deschilinare de gradu alu culturai, pentrucà nu aveáu de a lucrá cu forti'a poteriloru omenesci, ci cu puterea de susu; si fienducà acesti'a aveá de a suplení locul lui, a voitu cá se-i asculte lumea, precumu l'a ascultat si pre elu insusi. ⁴⁾ Puterea besericeii nu s'a nascutu asiadara cá si in alte societati mai tardiu si pe incetulu, ci ea si are inceputulu de un'a data cu beseric'a insasi, nu a fostu impartita egalul intre toti membrii besericeii, ci numai in ace'a proportiune si acelor'a, caror'a a datu-o Christosu, apostoliloru si urmatoriloru lor,

¹⁾ Ioan. X, 16; Math. XV, 24, XXVIII, 19; Marc. XVI, 16; Luc. DIV, 23. conc. prov. I. T. I. c. I.

²⁾ Ioan. XV, 16.

³⁾ S. Chrisost' Omil. 55. in Math.

⁴⁾ Luc. X. 16; Math. XVIII. 17.

— éra celoru alalti le-a impusu obligatiunea se asculte si se se supuna.⁵⁾ Forméza asia-dara beseric'a lui Christosu un'a societate inegale, in care existe unu statu deschilinitu, carui'a conferindui-se potestatea, se straplanta si se conserva prin succesiune neintrerupta, inse statulu acest'a nu este ereditariu, cá si in legea vechia, ci fiendu cá acel'asi D.-dieu lucra tóte intru toti, fa-carui membru alu societatii i este posibilu a-lu ajunge, déca are insusírile si recerintiele necesarie; inse fiendu cá suntu osebirile daruriloru si osebirile servitiiloru neposiediendu tóte acelesi daruri ale Spiritului, nu toti potu fi apostoli, profeti si invetiatori,⁶⁾ pentru ace'a esistu in baserica si alti membri, cari au se se supuna potestatii eclesiastice. — Statulu in care se straplanta si conserva potestatea ecles. fora intrerumpere sub numirea de cleru⁷⁾ — in antitese cu ascultatorii — cu po-

⁵⁾ Luc. X, 16; Mat. XVIII, 18.

⁶⁾ I. Cor. XII, 1—11.

⁷⁾ *Κληρος* in s. scriptura insémna partea séu sórtea, ce obvine singuraticiloru (Efes. I, 11, 14; Col. I, 14) séu si totalitatii in urm'a chiamarei sale, I. Petr. V, 3; se usuéza inse si spre a esprimá singulari'a chiamare la cutare oficiu, cumu a fostu de e. oficiulu apostoliei lui Iud'a, despre care díce Petru (fapt. ap I. 11) cá erá numeratu cu noi (apostolii) si luá partea serviciului acestui'a: *Διοτι ήνυ συνηριθμημένος με ήμᾶ και έλαβε τὸν κληρον τής διακονίος ταύτης*. De aci se ficsá in urma terminulu spre a desemná pre cei ce au chiamare speciala la implenirea serviciiloru sacre, aplicandu pentru cei'alalti membrii ai besericei numirea de laici — *λαϊκοι*, cumu se vede din Clemente rom. (101) ad. Cor. I, 40, carele díce: „Preotului celui mare i-s'au impusu agende speciali, preotiloru (presbiteriloru) li-s'a conferitu deschilinita pusetiune, levitii inca au impuse singularie servitie, éra laiculu e astrinsu la serviciile pentru laici.“ Altii cu respectu la ordinatiunea clerului denumirea i-o deducu cu Augustinu († 430) dela Mathi'a, care fù alesu prin sorte *κληρος*, pentrucá sorte latinesce sors dupa s. Ieronimu grecesce insémna *κληρος*. Aug. in salm. 67: Cleros et clericos hinc appellatos puto quia Mathias sorte electus est, quem primum per apostolos legimus ordinatum; ér' altii dela levitii din legea vechia, cari neavéndu parte din pamentulu Canaan capetáu diecime dela cei'alalti, ce'a ce se considerá cá parte rezervata lui D.-dieu. Num. XVIII, 20 Deuterom XVIII. 1. Siagun'a drept. can. §. 212. Numirea servitoriloru bes. cu terminulu *clerici* obvine la

porulu, a formatu totu-de-a-un'a cét'a séu togm'a deschilnita fačia cu cei alalti membri ai societatii besericesci ficsandu cu statorire in modulu acest'a terminulu denominativu de clerici si laici si introducandu dela inceputu unele institutiuni si recerintie fačia cu cei introdusi in cleru.

Dar' pre lángha tóta ficsarea acestei diferintie intre statulu clericale si laicu si pre lángha restringerea cualitativa a potestatii eclesiastice pre lángha cleru, care e subiectulu potestatii eclesiastice, totusi diferinti'a acést'a nu e absolutu segregativa a clerului de poporu, pentru-cá potestatea nu e conferita clerului pentru sene ci cá membriloru principali ai corpului besericei, si spre a ajunge scopulu repusu in potestatea basericei, care consta din toti credintiosii intr'uniti prin credintia sub capulu celu nevediatu Christosu. Din acestu punctu privindu beseric'a, neci cei alalti membri ai besericei, laicii, nu suntu cu totul eschisi dela esercitarea influentiei in cele esterne ale corpului besericei, pentru-cá toti credintiosii se santiescu si fiendu toti prin unu spiritu intru unu corpu botezati se intr'unescu de membri víi ai corpului lui Christosu ¹⁾ care e beseric'a; in acestu intielesu, cá unu genu santu, cá mleditiile din ace'asi vitia de si mai departate, toti ajungu la unu anumitu gradu de demnitate a preotiei spirituali ²⁾ impreunati prin rogatiuni la celebrarea santei liturgie, unde de si preotulu singuru implinesce func-

s. Jeronimu in ep. 52 la Nepotianu c. 5. Si emin κληρος, graece, sors latine appellatur, propterea vacantur clerici, vel quia de sorte sunt Domini, vel quia ipse Dominus sors, 1 e. pars clericorum est. Qui autem vel ipse pars Domini est, vel Dominum partem habet, ut et ipse possideat Dominum et possideatur a Domino. Qui Dominum possidet et cum propheta ait: Pars mea Dominus. Ps. LXXII. 26. Conf. Istor. bes. Siagun'a Sabiiu 1860 T. I. pag. 90—91, §. 73. — Richter op. c. p. 30 n. 7. — Hergenröther op. c. T. I, P. 170. — De clerici dela presbiteri in diosu amintesce mai târdtu Iustinianu Nov. 133, c. 9. τῶν δὲ πρεσβυτεροῦν καὶ διακόνων, καὶ ὑποδιακόνων, καὶ ἀναγνώσται καὶ ψαλτοῦν, οὓς παντὰς κληρικῶν καλομεν.

¹⁾ 1. Cor. XII, 13. Conf. Drept. can. Siagun'a c. III T. I. §§ 131—134. p. 88—94.

²⁾ Petr. II, 9. — Conf. ortod. P. I. qu. 7.

tiunea sacra esterna, prin legatur'a interna, ce existe in corpulu celu misticu alu lui Christosu au parte si credentiosii laici.

Laicii inca-si au drepturile s'ale. Precumu statulu clerical are dreptu a exercită potestatea eclesiastica spre a duce in deplinire scopulu bisericeii, asia si laicii au dreptu a se impartasi din darurile bisericeii. Ba potestatea ecles. pôte concede dupa tîmpu si impregiurari inca si influintia laiciloru in afacerile esterne ale bisericeii, cum a fostu de exemplu in seculii primi influinti'a laiciloru intru alegerea persóneloru eclesiastice, cum e in dílele nóstre in unele locuri alegerea presbiteriloru, dreptulu de denumire datu domnitoriloru, dreptulu de patronatu s. a. ¹⁾

Atare participare a laiciloru li-se vindica loru si prin prapcea vietii bisericesci, incátu cá parenti si invetiatori, cá promovatori ai scientieloru prin cuventu si prin fapta conlucra si concurge fia-care dupa mesur'a pusetiunei si a chiamarei s'ale.) Cu atátu mai puçinu se contesta concursulu laiciloru cu cátu cá si Apostolulu se vede ai indreptatí dícúndu cá corpulu nu este unu membru, ci multe si D.-dieu a pusu membrele in trupu asia precum a voitu — cá se nu fia dismembrare in corpu, ci se se ingrigiesca membrele intre sene unulu de altulu; éra voi sunteti trupulu lui Christosu si membru fia-care. ³⁾

¹⁾ Prin acésta distingere nu vomu a atribuí laiciloru mai multu decátu s'ar' paré a li se concede prin canone, decátu, cá urmandu pre Tertulianu, carele in c. 41 de praescript. heretic. condemná pe eretici „nam et laicis sacerdotalia munera injungunt — si laicii in casu de necesitate potu botezá etc. cá insusi díce in c. 7 de exort. castit. Ubi ecclesiastici ordinis non est consensus et offers et tinguis, sacerdos sibi solus. — Tertulianu insusi face diferinti'a in cp. 17 de bapt. dícúndu differentia inter ordinem et plebem quam constituit ecclesiae auctoritas, et hoc per ordinis consessum sanctificatus. Diferinti'a intre laici (de praesc. c. 41, de fuga c. 11. de baptism. c. 17. de exhort. cost. c. 7, de monog. c. 11, 12 si cleru de monog. c. 12, de fug. c. 11 la Tertul. unde díntre episcopi, praesbiteri si diaconi se dícu si praepositi, pastores si praesides. conf. §. 36 n. 27.

²⁾ Tertul. de exhort. cast. c. 7, la Richter op. c. p. 29. n. 2.

³⁾ Cor. XII 14—17. Conf. Wouters. Ist. eccles. edit. 4 Lovan. 1863 p. 139.

28. Desvoltarea primitiva a constitutiunii besericesci in forma sinodale pâna la seclulu IV.

Singuraticele comunitati crestine inca din timpurile primitive se desemná cu denominatiunea de *ἐκκλησία*, inse sub acestu nume de *ἐκκλησία* veniá si comunitatea colectiva a tuturor credentiosiloru impreunati prin unitatea credentiei, a convietuiri besericesci, prin cultulu corespundiatoriu la acést'a si prin cuvântulu invetiaturei straplantatu si conservatu in gennitatea s'a de organele spiritului santu, de cari se consideráu cu deschilinire episcopii, intru atât'a, încátu esistenti'a besericei in unitatea s'a numai in legatura cu acesti'a se considerá de possibile si conducatória la scopulu misiunii prefptu de Mantuitoriulu. ¹⁾ Dar' chiar' din nesuinti'a de a se conservá unitatea acestei legaturi in totalitatea credentiosiloru, in beserica, considerata cá unu întregu, care este corpulu lui Christosu, alu carui capu nevedintu este insusi mantuitoriulu ér' membrele ei suntu multe, erá possibile a face se se nasca diferintia de concepte si pareri. ²⁾ In atari casuri aducea lips'a cu sine a cercá gennitatea la besericele apostolice, asia numite pentru fundarea loru prin unulu dintre apostoli, si complanandu divergintiile prin invetiatur'a si traditiunea conservata in acestea ³⁾ si prin convenirea in adunarele numite sínóde ⁴⁾ ori concilie a satorí sensulu genuinu alu invetiaturei adeverate.

(Va urmá.)

Joanu Papíu.

¹⁾ Conf. §. 25, 26.

²⁾ Conf. §. 9.

³⁾ Tertulian. de praescript. haeret. c. c. 21. conf. §. 19.

⁴⁾ Numirea de sinodu (synodus—*συνδος*) vedi-o la Bevereg. prolegom. p. V. Pelet Ödön közikönyv p. 3. originea o deduce dela Judei. Sub numele de sinodu si conciliu (concilium) se intielege adunare ori convenire spre a consultá si decide in cause ecclesiastice, dogmatice ori disciplinare din acei membri ai ierarhiei besericesci, cari in intielesulu constitutiunii besericesci suntu îndreptatiti a luá parte la aceste. Conf. §. 255, 259; 260.

Serbatorile preacuratei vergure Maria.

Serbători'a Bunei-vestire a Preasantei Dómnai nóstre Nascători'a de Domnedieu si pururea Vergurei Maria.

(Urmare.)

„Tain'a cea din vécu ascunsa si de ângeri nesciuta, Gavrilu archangelulu o adevérédia.“ — Cu aceste cuvinte prea frumóse incepe s. beserica officiulu s. alu serbatórei, si órecum pre credinciosi î-i introduce, î-i pregatesce la considerarea acelei taine.

Acestei adevèriri urmându sânt'a beserica cu o frumsetia rara, — sublimitate rapitória, — chiaritate petrundietória, desvólta, compróba un'a câte un'a din adevèrurile misteriiului prea maritu alu intruparei, — si astu-feliu descopere insemnatatea obiectului principalu alu serbatórei.

Anume:

S. beserica inainte de tóte si preste totu impreuna cu Prea-curat'a Vergura cu umilintia recunósce, cá: intruparea cea domnedieésca este misteriu mare, si minune mai presusu de cuvêntu si de cugetu¹⁾, marturisesce cá: chipulu desiertarei este nesciutu, si feliulu conceperei negraitu.“²⁾

La vederea acestor'a desí impreuna cu ângerulu se spaimentéza de minunea intruparei,³⁾ totusi cu frica sânta si cu sfiéla onorata — cá si ângerulu — se apropia càtra prea curat'a Vergura⁴⁾ vestindu lumei „bucuri'a cea nefinita si negraita;“ anunciându „cuvêntulu mântuirei.“⁵⁾ Desí impreuna cu Prea-sânt'a Mari'a „nu póte se intieléga poterea si adevèrinti'a cuventeloru ângeresci,“⁶⁾ totusi „crediendu ângerului graitóriu de adevèru, precum si celui ce

1) Nasc. 1, Anger. 3. odei VIII, 25; Mar. Stichov. 25. Dupa Laude.

2) Marire Stichov. 24 Martiu.

3) Marire Stichir. 25 Inser.

4) Anger, 2 odei III; anger. 2 odei IV—25 Martiu.

5) „Si acumu,“ Sedelnei a 3—25; Nasc. odei VI, — 25 Martiu, Stichir'a Litiei.

6) Nasc. 1. odei I, si V. — 25 Martiu.

l'a tramisu,¹⁾ fiindu indulcitu de cuvintele ângeresci, marturisesce credin'ta „adeverului celoru mai adeverate alu intruparei.²⁾

Dara óre pentru-ce numesce s. beserica bunavestirea acést'a luminata, bucuria nespusa, — in ce chipu marturisesce ace'a beserica, cà desiertarea cea domnedieésca si conceperea cea nesciuta, este minune straina si misteriu preamaritu?

Pentru ace'a, pentru-cà in ace'a bunavestire si desiertare se descopere svatulu celu mai inainte de veci si de demultu adeveritu alu celui Preainaltu, svatulu celu comunu alu s. Treime“, — si se adeverédia misteriu celu din vécu ascunsu, mai inainte de veci ronduitu si nici de angeri sciutu.³⁾

Si in ce stà acestu svatu alu s. Treime, si adeverirea misteriu celu Prea-inaltu?

In ace'a cà: „Fiiulu lui Domnedieu celu mai-nainte de veci fàra de inceputu, — celu impreuna cu tatalu pre scaunu siedietoriu si de o fiintia,“ — cà insusi „Domnulu“ „Domnedieu“ si „Cuvêntulu celu domnedieescu, celu ce purdrea locuesce in ceriu“, — „Melusielulu lui Domnedieu,“ „mann'a vietiei,“ — „Foculu domnedieirei“ — „imperatulu pabei si alu vécuriloru,“ — „punetoriulu legei celei adeverate,“ — „sórele celu neapusu,“ — „ângerulu svatulu celui mare si „facatoriulu nostru celu mai pre susu infintiatu,“ — cà „celu ne-cuprinsu intru cei de susu, care are scaunu ceriulu si aster-nutulu pecióreloru pamentulu,“ — „celu de nemene necuprinsu si de nime nevedintu, carele prin cuvêntu marginile le-a creatu,“⁴⁾ acest'a, vediendu tóta faptur'a sclavita de

1) „Marire“ Sedel. III; Nasc. 3 odei VIII 25. — Martiu.

2) Nasc. 2 odei IV. — 25 Martiu.

3) Trop. 1 odei IV; Stichir'a 1; Marire Stichov. — 24 Martiu; Stichir'a 1, Inser.; anger. 2 odei III; od'a VIII—25 Martiu.

4) Stichir. 1 Lit; Stichov. 1, 2 Dupac.; Sedel. dupa Poliel. si Marire Sed. 25; Marire Sedel. dupa oda III, Marire stichov. 24; Trop. 4 od'a I, Trop 3 oda III—24; Nasc. 2 odei V—25; Trop. 3 oda I, Trop. 1 od'a V, Trop. 2 od'a VI, Trop. 4 od'a VI—24,

inimicu, "1) — pentru „indurarea indurarei,“ — pentru „bunetate,“ „multa indurare“ si iubire de ómeni, "2) „luandu indurare spre alunecarea nóstra,“ 3) „fàra a se deosebí de-a drépt'a Tatalui,“ „fàra a se despartí de cei de susu si de domnedieire,“ 4) „plecându ceriurile“ la „cei de josu pre pamèntu se descinde“ 5) „cu vointi'a Tatalui celui pururea vecinicu si prea-inaltu, — cu venirea, puterea si impreuna lucrarea a Prea-sântului Spiritu, asia precum insusi scie si bine-voiesce in modu negraitu pre sene senguru se pune spre desiertare.“ 6)

Si cum?

Astu-feliu cà: „cu tóta deplinirea domnedieirei, fàra schimbare, trupesce se asiédia in pantecele celu nestricatu si mai-nainte curatítu alu Fiicei lui Domnedieu, celei'a ce nu síce de nunta.“ 7) Si asiediându-se „cu coversîrea rondulei firei si mai pre susu de cuventu si de cugetu, fàra stricarea curatiei, — fàra arderea verguriei“ 8) din sangele Prea-curatei se concepe, se intrupédia, — in cele pamèntesci intieptiesce se imbraca, omu se face.“ 9)

„Acelu Cuvèntu alui Domnedieu prin versulu Arhangelului, si prin primirea cu credintia a inchinatiunei de

Sedeln'a 1—25; Trop. 1 od'a VII, Trop. 1, 2, 3, 4 od'a VIII—24; Marire Stichir. Inser, — sed. 3, — Nasc. 2 odei V, od'a VII—25 Martiu.

4) Trop. 4 od'a VII—24.

2) „Marire“ Stichov. — Trop. 1 od'a I; Trop. 4 od'a VII, Trop. 2, 3, od'a VIII—24; Nasc. 1, od'a VII, Laud. 2, — „Marire“ Stichov. manec. 25 — Martiu.

3) Laud. 3—25.

4) Trop. 4 od'a VIII—24; Laud. 3, 4, — 25. Martiu.

5) Trop. 2 od'a IX—24; Sedeln. dupa od'a III, Laud. 3—25.

6) Stich. 3 Lit., angerulu 1, od'a III, 25; Marire Sed. dupa od'a III—24; angerulu 2, od'a IV, ang. 3 od'a VIII—25; Trop. 2 od'a I—24, Stichov. 1. Lit., — „Marire“ Stichov. Ins. 25.

7) Lit. Stichir'a 3 Dupac. „Marire“ Stichov. 24 Ins. Stichov 2 Lit.

8) Stichir'a 3 Ins. — angerulu 2, od'a I—25, Trop. 2 od'a VI—24, Marire Sed. 3—25.

9) Tr. 4. od'a I—24.

buna-vestire cu omenii se unesce,¹⁾ seraci'a lui Adamu o primesce si in celu strainu se aréa.²⁾

Éta in acestea espuse inaintea nóstra stà credinti'a besericei, — si marturisirea cea ne-mintiunósa a acelei'a descoperita in sacrulu officiu alu serbatórei! Judecati óre nu este acést'a intru tóte conforma cu adevेरirea evangelica, cu iuvetiatur'a predicata si comprobata a SS. Parinti. Judecati óre nu este acésta credintia misteriu mare, — si acésta in-vetiatura minune negraita?

Cu adeveratu minune mare este acést'a, cându „cele de susu cu cele de josu se impreuna,“ „cele pamentesci ceriu se facu, cându Domnedieu cu ómenii petrece.“³⁾

Misteriu mare este acel'a, cà: „Domnedieu intre ómeni, — celu neincaputu in pantece, — celu fàra de ani sub ani; si ce e mai preamaritu cà si concepere fàra seméntia si desiartare negraita, — cà Tatalu binevoiesce, Spiritulu sântu se tramite, ângerulu bine-vestesce, acést'a Mari'a cu bucuria, credintia si umilintia o primesce, si éta cà schimbare se face dupa consiliulu s. Treime, încàtu Cuvéntulu lui Ddieu plecându-se cuvinteloru buzeloru Ei, ia firea nóstra si la sene o redica.“⁴⁾

Desfasiurându si preamarindu s, beserica in acestu modu sublimu ide'a fundamentala si obiectulu celu principalu prealaudatu alu serbatórei, totu atunci nu intrelasa a descoperi si effectulu celu mantuitoriu alu intruparei.

Anume: marturisesce cà acestu effectu binefacutoriu stà intr'ace'a, cà prin intruparea cea domnedieésca: „pecatele nóstre s'au redicatu,“ — „cu Domnedieu ne-amu impacatu,“ — „intunereculu reutatei s'a deslegatu,“ — „poterea cea rea a insielatiunei s'a gonitu,“ — „zidirea dreptei lui Domnedieu din cadere s'a radicatu, frumseti'a si onórea cea de-

1) Trop. 3 od'a V—24; Stichovnele Lit.

2) Laud. 3—25 Martiu.

3) Stichov. Lit. si Marire, od'a, VIII 25.

4) „Marire“ Stichov. cându cade in dfile de postu 25 Manec. „Marire“ Stichov. Lit. Nasc. 3 od'a IX—25. Cfr. S. I. Damasc. De Fide ortod. l. III. c. 2 si 3 l. c. pag. 193 seq.

antaia s'a restituitu," — „lumea de blastemu si de intristarea cea de-antaia s'a deslegatu," si „umbr'a fiintiei nóstre prin indumnedierea celui ce a luat amestecare, beseric'a lui Domnedieu s'a facutu.“¹⁾

Se recugetamu dara si se meditamu preste modulu implinirii svatului celui eternu si deplinitu alu iubirei domnedieesci din vécu constituitu,²⁾ cá se cunóscemu calea ace'a mistica pre carea a descoperitu Domnedieu bunetatea, intieptiunea, dreptatea si puterea s'a!

Bunetatea, pentru-cá nu s'a rusinatu de nepotinti'a creaturei s'ale, ci compatimindu-o i-a intinsu mâna de ajutoriu.

Dreptatea, pentru-cá pre omulu celu cadiutu nu prin altulu l'a mântuitu din sclaví'a diavolului nici cu putere l'a scapatu de mórte, ci pre carele mórtea óre-cându prin pecatu sie-si l'a supusu, pre acel'a, Domnedieulu celu bunu si adeveratu, invingutoriu l'a facutu, — si ce'a ce se pareá a fire de-totu cu nepotintia, — pre celu de asemenea prin lucrarea celui de asemenea l'a mântuitu.

Intieptiunea si puterea, pentru-cá mântuirea nóstra o a implinitu intr'unu modu de-totu congruentu. De-órece cu buna-vointi'a lui Domnedieu Tatalu, Fiiulu si Domnedieu, carele este in sinurile Tatalui (Ioanu I, 18), acel'a, dícu, care e de o fiintia cu Tatalu si cu Spiritulu sântu, mai-'nainte de toti vecii, fàra de inceputu, si care dintru inceputu erá si erá la Domnedieu Tatalu, si Domnedieu erá! — acel'a, care in chipulu lui Domnedieu erá, plecându ceriurile spre folosulu serviloru sei s'a descinsu . . . si inca cu plecare, ce'a ce nici cu envêntulu se póte esprimá, nici cu mintea cuprinde. — Adeca „Domnedieu deplinu, omu deplinu se face . . . uniculu nou sub sóre. Acést'a inse in destulu dechiara puterea cea ne-finita alui Domnedieu, pentru-cá ce este cu adeveratu mai mare decâtu cá Domnedieu se face omu?

¹⁾ Trop. 1 od'a V, Trop. 4 od'a VI, Trop. 1, 3 od'a VIII; Trop. 2, 3 od'a IX—24; Stichir'a 3 Ins. Stichov. 3 Lit. si Mar. Lit.

²⁾ S. Sophr. l. c. pag. 253.

In faci'a acestor'a se pôte eschiamá cu Apostolulu: „O adênculu avutfei, si alu intieptiunei si alu sciintiei lui Domnedieu, câtu suntu de ne-cuprinse judecatile Lui si ne-urmate caile Lui!“¹⁾

„Cine e inse vistieri'a (officin'a) bunatatiloru acelu nemesurate care pestrecu totu cugetulu si tóta mintea? Óre nu cea pururea vergura? carea a nascutu pre Domnedieu?“²⁾

Cu adeveratu pentru-cà precum prea frumosu invétia Sântulu Parinte J. Damascenu „in numele Nascatórei de Domnedieu Mari'a se contine intregu misteriu intruparei.“³⁾

Eta dara si relatiunea misteriuului intruparei faci'a de misteriuului Nascatórei si Mamei lui Domnedieu Mari'a!

Se petrecemu dreptu ace'a puçinu in acést'a „serbatóre a feciórei si la considerarea acestui obiectu sântu, acestui caracteru maritu alu acelei'a si vedîndu maririle si marturisindu minunea si tain'a cea luminata a Prea-sânteii Vergure cá Mamei si Nascatórei de Domnedieu se cunóscemu sublimitatea nespusa, demnitatea prea inalta si vêtutúle cele ceresci ale Acelei'a.

II.

Cum vomu cutezá inse se predicamu maririle minunei Mamei Domnului, cum vomu marturisi, cum vomu poté deplinu preamarí si laudá pre ace'a, pre carea cá pre „mam'a Intieptiunei domnedieesci, o-au preamaritu profetii, si o-au laudatu ángerulu.“⁴⁾

Cu ce nume vomu numí, cu ce cuvinte vomu agrái si cu ce laude vomu orná capulu celu prea sântu si maritu alu acelei Vergure, prin carea ni-s'a datu a vedé marirea lui Domnedieu?“⁵⁾

O! trebue se recunóscemu, cà pre ace'a Mama alui Domnedieu „nici limb'a omenésca, nici mintea poteriloru

1) Rom. XI, 33, 34. Cfr. Is. XXV, 1.

2) S. J. Damasc. Hom. V. Nr. 3 l. c. pag. 89.

3) S. J. Damasc. Expos. fid. orthodoxae l. III c. 38 pag. 238.

4) S. Bernardi „Missus est“ Hom. IV, 1. l. c. pag. 125.

5) Hom. V. S. Damasc. Nr. 2 si 3 l. c. pag. 83, 85.

celoru mai pre susu de lume nu-o pôte laudá dupa demnitate,¹⁾ pentru-cá „a predicá despre Prea-sânt'a Vergura, cá e mam'a lui Domnedieu, pestrece tóta inaltímea, ce dupa Domnedieu se pôte díce ori cugetá.“²⁾

Pentru ace'a se urmanu si ací enararea si marturisirea evangelica, — prin carea cu gur'a Evangelistului Spiritulu sântu ni-a descoperitu cá cine e Prea-sânt'a Vergura carea a primitu in pantece pre Domnedieu?

Precum am audítu din marturisirea Evangelistului,³⁾ ângerulu Domnului a fostu tramesu dela Domnedieu la Feciór'a Mari'a, si intrându la dêns'a i-a dísu:

„Bucura-te ce'a ce esci plina de daru, Domnulu este cu tine, binecuventata esti intre muieri.“ — Pre ace'a o a ascuratu cá:

„A aflu daru la Domnedieu“ si pentru ace'a „va concepe si va nasce fiuu . . . care se va chiamá „Fiulu lui Domnedieu“ s. c. l.

In acést'a salutare ângerésca se cuprinde culmea demnitătei, marimea si sublimitatea curatăiei, adenculu prerogativeloru ceresci, — abundanti'a precellentiei si marirei Vergurei; misteriuu celu preainaltu alu Mariei.

Pentru-cá priu ace'a se anuncia, se adeverédia alegerea Ei de mam'a lui Domnedieu, prin ace'a cu bunavointi'a Tatălui, cu alegerea Fiiului si cu conlucrarea Spiritulu sântu, Vergur'a Mari'a s'a inaltiatu la demnitatea de a fire Nascători'a si mam'a lui Domnedieu.⁴⁾

„Ce e inse mai nobilu decâtu mam'a lui Domnedieu, ce e mai splendidu decâtu ace'a, pre carea Splendórea si-o a alesu.“⁵⁾

Cu adeveratu „nemic'a se pôte asemená neci compará cu Mari'a; — totu ce este, séu e de asupr'a Ei séu sub Ea. De asupr'a Ei este insusi Domnedieu si mai josu de-

¹⁾ S. J. Damasc. Hom. V. in dormit. 2 pag. 83 l. c.

²⁾ Eadmerus (de excell. V Mariae c. 2) Cfr. Orat. II Procli 2 l. c. pag. 34 not. 1.

³⁾ Luc. I. 26—38.

⁴⁾ Cfr. Auctoris Anonymi Tract. de Concept. B. M. V. l. c. 11 pag. 207. — ⁵⁾ S. Ambrosiu de virg. l. 2. n. 2, 7.

câtu Ea, totu ce nu e Domnedieu.“¹⁾ Pentru-cà alegându-o Domnedieu Cuvântulu de Mam'a s'a, — intru dên's'a a facutu lucruri prea-marite.

„Totu ce este démna, de lauda si de predicare, totu ce frumsetia si decóre este in marire si gratia: tóte se referescu la maternitatea cea domnedieésca. Din acésta demnitate de Mama si Nascatória de Domnedieu cá dintr'unu isvoru si origine au cursu tóte celelalte daruri prea-marite si minunate, care prin daruirea domnedieésca intru Dên's'a s'au adunatu.“²⁾

Ascultati cá, prin Archangelulu Gavrilu, Spiritulu sântu se ne invetie, — se marturisésca si se avederedie acele daruri.

„Bucurate ce'a ce esci plina de daru“ î-i dice ângerulu.

„Multi au fostu — dice S. Sofroniu la acést'a salutare — cari mai-nainte de Prea-curat'a au stralucitu cu sântia minunata. Dara nimeni nu s'a impartîtu gratia asia deplinita cá si Mariei. Nime, a fostu asia“ fericita; — nime asia infrumsetiata cu sântia; — nime aredicata la atât'a marire; nime preocupata (precuratîta) cu gratia purificata;³⁾ — nime, asia incungiurata cu lumina splendida; nime, a stralucitu cu asia lumina cerésca; nime, a fostu atâtu de preamarita cá si Prea-sânt'a Mari'a. Si cu totu dreptulu pentru-cà, nimene, a statu asia aprópe de Domnedieu; nime, s'a facutu partasiu de atât'a gratia domnedieésca cá si Ea. Tóte le invinge cele ce intre ómeni stralucescu; tóte darurile cele ce din bunetatea domnedieésca s'au datu omeniloru le pestrece. Pentru-cà, prin posesiunea lui Domnedieu celu ce s'a asiediatu intrên's'a, mai multu decâtu toti s'a inavutîtu pentru-cà Domnedieu Facatoriulu si Domnulu tuturoru nu numai cà intrên's'a s'a asiediatu, ci negraitu sa si intrupatu dintrên's'a.“⁴⁾

¹⁾ Auct. Anonym. l. c. n. 14 pag. 219.

²⁾ Petaviu de incarn. l. 14 c. 8 n. 2. Cfr. Opusc. sel. Praefatio ad T. XII pag. 2.

³⁾ adeca prin grati'a divina, Dens'a a fostu mantuita de macul'a peccatului originale. Cfr. not. 1 la S. Sophr. l. c. pag. 270.

⁴⁾ S. Sophr. l. c. n. 25 pag. 270—278.

Éta mesur'a nemarginita, plinirea suprema a darurilor impartasita Mariei! Ce pôte se fía mai maritu decâtu acestu daru care singuru Mari'a domnedieesce a cascigatu? — ce pôte se se cugete mai placutu si mai splendidu decâtu acestu daru care pestrece tôte darurile.¹⁾

Plina si cumulata e Prea s. Vergura cu darurile gratiei mai multu de-câtu tôte creaturile, — curatî'a Ei stralucesce mai presusu de ori-ce creatura. Ea sêngura „a aflatu gratia la Domnedieu“ — gratia mai splendida decâtu tôte gratiele si in eternu tiênetória. Pentru-cà, Prea sânt'a Mari'a din tôte creaturile numai sêngura s'a alesu a fire mam'a lui Domnedieu, — din tôte creaturile numai sêngura a primitu in sine pre Facatoriulu toturoru.²⁾

Plina de daru e Prea-sânt'a Vergura Maria, — singura Ea a aflatu daru la Domnedieu, pentru-cà :

„Domnedieu e cu dêns'a,“ Spiritulu sântu s'a descinsu preste Ea, si puterea celui prea-inaltu o a adumbritu, — Ea singura fù predestinata, singura din eternu alêsa se nasca pre Fiulu lui Domnedieu, pre Isusu Christosu Mantuitoriulu lumei. — „Picatur'a ace'a cerésca (Christosu) carea cá si unu mare nemesuratu a cursu din-trêns'a, ace'a adevérédia preamaririle Ei. Prin grati'a Acelei'a (picaturi) s'au facutu ne-cuprinse si avutiele gratiei Ei.“³⁾

„Domnulu si Creatoriulu, carele domnesce preste tôte creaturile — dîce S. Sophroniu — e cu Mari'a, pentru-cà pre acel'a prin concepere nespusa in pantece l'a portatu. Domnulu, carele din Tatalu s'a nascutu mai-nainte de toti vecii si e de o fiintia cu Elu, Acel'a prin concepere e cu Dêns'a, si din Ea infricosiatu se intrupédia. — Acelu Ddieu, carele nascerea s'a eterna o are dela Tatalu, nascerea a dou'a o are dela Mari'a. Acel'a carele imprena cu Tatalu preste tôte fapturile domnesce, din Mari'a form'a servului ia, cá

¹⁾ Cfr. S. Sophr. l. c. n. 21 pag. 264.

²⁾ Cfr. S. Sophr. l. c. n. 18 pag. 60.

³⁾ S. Germanus Hom. in Praesent. B. V. M. n. 3. — Opusc. Sel. 1877. Oenip. T. XXXIV pag. 207.

genulu omenescu din servitute se-lu mantuésca. Domnulu e cu Dêns'a si dintrêns'a omu s'a facutu, cá prin darulu seu pre celu sclavitu se-lu faca Domnu " 1)

Domnulu Domnedieu in modu specialu e cu Prea-sânt'a Mari'a. De óre-ce coneciunea Domnului cu Dêns'a e asia de mare, încátu nu-numai vointi'a ci si trupulu Ei sie si l'a unitu; cá din substanti'a s'a si a Vergurei unu Christosu se fia.

Se nu cugetamu inse cá numai „Domnedieu Fiiulu care dintrêns'a s'a intrupatu e cu Prea-curat'a Maria; cu Dêns'a e atátu Spiritulu sântu, câtu si Tatalu celu cerescu.“ Anume: Spiritulu sântu, prin care a conceputu; si Tatalu carele a nascutu pre celu ce dêns'a in pantece l'a conceputu. Tatalu, care pre fiulu seu, l'a facutu si Fiiulu Ei e cu Dêns'a, care (Fiiulu) spre aretarea tainei s'ale admirabile, in modu minunatu de o parte sie-si a deschisu pantecele, éra de alta parte a pazitu signacululu feciorescu alu Mariei. — Spiritulu sântu e cu Dêns'a, care impreuna cu Tatalu si cu Fiulu sântiesce pantecele Ei.“ 2)

Prin intruparea cea prea-sânta se inchiaia, se intaresce oresi-carev'a casatoria spirituala a Fiiului lui Domnedieu cu natur'a omenésca, si se stabilesc o relatiune domnedieésca 1.) Intre Mari'a Mam'a lui Isusu Christosu si intre Domnedieu Tatalu, celu ce pre Christosu l'a nascutu dupa firea domnedieésca, 2.) intre Mam'a lui Domnedieu si intre Spiritulu sântu, alu carui principiu de dupa domnedieire este insusi Fiiulu Vergurei, éra de dupa omenire acelu Fiiu este fructulu specialu alu acelui Spiritu. 3)

Se privimu si se admiramu dara relatiunea prea-inalta si mistica a Mariei fačia de misteriu intruparei! Se laudamu si se marimu pre acésta mama prea-marita, pre acestu scaunu cerescu si cortu domnedieescu, fiindu-cà nimic'a

1) S. Sophr. l. c. n. 19 pag. 161.

2) S. Bernard. Hom. III super „Missus est“ 4 l. c. pag. 11 seq.

3) Cfr. Hurter. Theol. Dogm. Compend. Oenip. 1878. T. II. Theol. 441. pag. 369.

e mai dulce, nimic'a mai splendidu, sublimu si escelentu, decâtu Mam'a si Nascatóri'a de Domnedieu!

„Ace'a cumcà Mari'a a nascutu pre Domnedieulu celu adevveratu si pre Fiiulu lui Domnedieu astu-feliu cá totu acelu Fiiu alui Domnedieu si alu omului, totu acelu Domnedieu si omu se resara din Mari'a, o, acest'a e adênculu luminei la acarei'a potere si ochii ângeresci se intuneca.“³⁾

Cea pururea Vergura Mari'a cu poterea celui Prea-inaltu si cu adumbrirea Spiritului sântu a conceputu pre Fiiulu lui Domnedieu, pre Fiiulu celui Prea-inaltu.

Cine va cutezá dara se dîca cà Ea nu e vergura, ceriu, servitória, séu ce e mai multu cà nu e Mama si Nascatória de Domnedieu neintinata, fàra macula, curata?

Marturisimu si anunciamu cà Ea e Mam'a cea adevverata alui Domnedieu, Ea e nascatória de Domnedieu. — Pentru-cà, precum prea frumosu dîce S. Joanu Damascenu, precàtu e Domnedieu adevveratu celu ce s'a nascutu din-trêns'a, asia Mam'a lui Domnedieu este si ace'a, carea pre Domnedieu adevveratu l'a intrupatu, l'a nascutu. Domnedieu s'a nascutu din-trêns'a nu asia cá si cum Domnedieirea inceputulu esistentiei l'ar' fi luatú din Ea, ci asia, cà insusi Cuvêntulu care mai-naainte de veci si afara de tîmpu s'a nascutu, si impreuna cu Tatalu si cu Spiritulu sântu e fàra de inceputu si eternu, pentru a nôstra mantuire, in dîlele cele mai dinapoi in pantecele Vergurei s'a asiediatu, si fàra schimbare din-trêns'a intrupându-se s'a nascutu.“¹⁾

Mari'a e Dóm'n'a nôstra de Domnedieu Nascatória, pentru-cà in dêns'a s'a intrupatu celu fàra de trupu, si-a luatú inceputulu celu fàra inceputu . . . prin Ea Fiiulu lui Domnedieu cu umilintia neesplicabila Fiiulu omenescu s'a aretatu.

Mari'a prea-curata este Mam'a lui Domnedieu si cá atare este „cetatea imperatului celui mare, — Domnedieu in palatiurile ei se cunósce,³⁾ trecându prin trêns'a fàra va-

1) S. Bernardi de 12 praerog. B. V. M. n. 9 l. c. pag. 161.

2) Expos. Fid. ort. l. c. n. III. c. 12. n. 35, pag. 236.

3) Ps. 47, 3. 4.

tamare. Ea cá Mam'a Fiiului lui Domnedieu, este baseric'a cea sânta si minunata intru dreptate,¹⁾ càci „Domnedieu e in midiuloculu Ei²⁾ acelu imperatu alu pazei, care in Prea-sânt'a Maria si-a ziditu siesi baserica sânta, nu cu auru si cu petrii pretioase in frumsetiata, ci carea in locu de auru stralucesce de Spiritulu sântu, in locu de petrii pretioase avându margaritariulu celu mai frumosu, — pre Christosu pre acestu Carbunculu alu Domnedieirei³⁾).

„Isusu celu prea-inaltu a sântîtu locasiulu acest'a alu seu⁴⁾ pazîndu-lu nesticata vergura si mama, sântîndu pantecele Ei cu curatia si fecioria inainte de nascere, in nascere si dupa nascere, cá se fia cá o usia a sânteloru, incuiata, numai Domnului pazita si plina de marirea Acelui'a.⁵⁾

Cea pururea vergura Maria cá Nascatória de Domnedieu este singura binecuvântata, splendida si minunata, intre muieri, pentru-câ singura Ea e ace'a muiere tare si alésa carea pre Domnedieu l'a nascutu fâra de seméntia. Nascători'a de Domnedieu Mari'a e singura bine-cuvântata si premarita, pentru-câ fâra arderea verguriei a conceputu si a nascutu pre un'a din S. Treime cea cu trei straluciri, remanându sêngura vergura intre vergure si totu-de-aun'a vergura cu mintea, anim'a si cu trupulu.⁶⁾

Dara „déca e lucru prea-maritu, dîce S. Bernardu a fi vergura, neasemenatu e mai multu a fi mama vergura.⁷⁾ Ce'a ce inse prea deplinu s'a implinitu in Prea-sânt'a Maria.

Cine inse ar' fi in stare a enumerá si in destulu a laudá marirea Mariei Mamei lui Domnedieu. Cine ar' poté aduná tóte prerogativele Ei, cine a descrie frumseti'a si stralucirea vértutíloru si demnitatíloru acelei'a, carea e ornamentulu neamului omenescu si frumseti'a a tóta creatur'a, carei'a celu puternicu a impartasitu si i-a facutu marire?

Nu vomu continuá dara nici noi cu enumerarea vértu-

¹⁾ Ps. 64, 5. ²⁾ Ps. 45, 5. ³⁾ Cfr. S. J. Damasc. Hom. III. n. 10. l. c. pag. 50. ⁴⁾ Ps. 45, 4. ⁵⁾ Cfr. S. J. Damasc. Hom. II. n. 7; Hom. III n. 5. l. c. pag. 23 si 39. Ezech. 44, 2—4. ⁶⁾ Cfr. S. J. Damasc. Hom. II n. 7. l. c. pag. 23. ⁷⁾ De 12 praer. B. V. M. n. 9. Op. sel. T. XII pag. 162.

tîloru — nu vomu continuá preamaririle Mamei Domnului. — Fía numai aci spre Illustrarea acelei demnităti marturisirea cea sublima si inatiatóre a S. Proclu, care cu ocasiunea serbatórei Bunei-vestiri astu-feliu díce:

„De-si memori'a toturoru sântîloru e minunata, — cu solemnitatea acestei díle inse nimic'a nu se póte asemená intru marire. — Avelu e amintitu pentru sacrificiu; Enochu, cá a fostu placutu inaintea Domnului; Melchisedecu cu lauda se celbréza pentru-cá a fostu icón'a lui Christosu; Abraamu cu lauda deosebita se reamintesce pentru credinti'a s'a; Isacu se lauda cá tipulu lui Christosu; Jacobu se feresce pentru lupt'a s'a cu ângerulu; Iosifu se onorédia pentru curatia; Iobu pentru rabadare; Moise se lauda cá legislatoru; Isusu Navi se recomênda cá conducatoriu de oste; Samsonu e mârítu cá casniculu lui Domnedieu; Ilie pentru zelulu seu se lauda; Isai'a pentru numele cunoscintiei domneediesci se recomenda; Danielu e renumitu pentru profunditatea intielegerei; Ezechielu e admiratu cá si vedietoriulu misterialoru; Davidu cá tatalu misteriiului de intrupare (de dupa trupu) le lauda; Solomonu pentru intielectiune se admira. — Cu tóte acestea nici unulu nu se póte asemená cu Nascatori'a de Domnedieu Nimic'a nu este in lume asemene Nascatórei de Domnedieu. — Percurge o omule! cu cugetulu teu tóte cele create, apoi cércá óre afla-vei asemene, ori dóra cev'a mai mare de-cátu Sânt'a de Domnedieu Nascatória Fecióra. Cércá pamêntulu; incungiura marea; scrutéza cu de-adinsulu aerulu; petrunde cu mintea ceriulu: esamenédia tóte poterile cele vediute, si cauta óre in tóte cele create póte-se aflá minunea asemenea Ei. — Pentru-cá e dreptu cà ceriurile spunu marirea lui Domnedieu (Ps. 18, 1); ângerii cu frica servescu; Arhangeliu cu temere adorédia; cheruvimii ne-potêndu suferí marirea se cutremura; serafimii impregiuru sborându nu cutéza a se apropiá, ci cu frica canta: sântu, sântu, sântu e Domnulu Savaotu, plinu e ceriulu si pamêntulu de marirea lui (Is. 4. 6). Valurile apei s'au liniscitu (Luc. VII. 24): norii s'au facutu asiediare usióra la venirea Domnului (Is 19, 1),

sórele nesuferindu nedreptatea, s'a intunecatu (Math. XXVII. 45); iadulu de frica a datu afara pre mortii sei; portarii iadului de vederea (Domnului) s'au cutremuratu; muntele vedîndu descinderea, a fumegatu (Esire XIX, 18); rugulu nesuferindu presentia, a arsu (Esire III, 2); Jordanulu de frica s'a intorsu inapoi (Ps. 119, 3); marea de frica toiaului s'a despartitu (Esire XIV, 16); toiaulu lui Aronu pentru caus'a tipului afara de natura a odraslitu (Num. XV. 8); foculu in cuptoriulu Babilonului de numerulu Treimei s'a spaimentatu (Dan. III, 50). Si asia enumera tóte cele nóue si minunate. apoi admira invingerea Vergurei; intru-cátu adeca, pre care tóta faptur'a cu cutremuru si cu frica 'lu lauda, Acel'a in modu negraitu in Ea singura s'a asiediatu.“¹⁾

Maternitatea acést'a domnedieesca a Vergurei Mari'a este cu adeveratu culmea demnității Ei, ace'a este centrulu si fundamentulu tuturoru maririloru Vergurei, a tuturoru misterieloru intrêns'a admirabile, totu odata inse si intarirea tuturoru indurariloru care in mantuirea nóstra prin Domnedieu s'au aretatu.²⁾

Si éta acestei Vergure prea-sânte, acestei Mame preamarite, acestei Nascătorie de Domnedieu totu-de-a-una curate — solemnitate o celebramu, solemnitate si serbatória mai preamarita de-cátu tóte solemnitățile.

Se vedemu inse acuma óre laudele cele escelente, adeverurile cele prea-adeverate ce le-amu culesu din marturisirile S. S. Parinti, óre, dîcu, occuru acele si in sacrulu officiu alu serbatórei, óre afla-se acele adeverite si in cultulu divinulu alu solemnității nóstre?

S. beserica in officiuulu sacru alu serbatórei nóstre prin cuvintele puse in gur'a ângerului, crede si recunósce, că „Strainu lucru se vede ce'a-ce esci cu totul fàra macula, că si minunea t'a straina este,“ pentru-cà Prea-sânt'a Maria „un'a singura vá se primésca pre imperatulu tuturoru in pantece intrupându-se.“³⁾

(Va urmá.)

1) S. Procli orat. II in Dei Genitr. laudem n. 2. l. c. pag. 32—36.

2) P. Mislei „Die Mutter Gottes“ Wien 1866 pag. 31.

3) Angerulu 1. od'a V. 25.

Uniunea basericésca a Romaniloru cu calvinii in secele XVI—XVII.

— *Dupa Istori'a Romániloru transilvani ms. de Petru Bod.* —

(Urmasre.)

Cumu cá Romanii aru fi statu in corespondentia secreta cu corelegiunarii loru de pretotindenii, autoriulu crede nedubitatu sí cá adevierintia aduce unu casu din Bosni'a Argentina, unde schismaticii, nepotendu trage la relegiunea loru pre fratii minoriti din trei monastiri, prinsera pre unu guardianu sí-lu traserá in tíepa sí inaintea ochiloru acestui-a deculara pre episcopulu provinciei Romanu impreuna cu 25 presbiteri ai ordului. Bosniarii adeca aru fi resbunatu prin acésta crudelitate monastirile rom. prefacute in cenusia din mandatulu lui Bukow.

Barbati fidedemni se tramesera prin comitate, se cerce cu grigia basericele rom. sí se reportedie, câti suntu uniti ori neuniti? La prim'a investigatiune in cele mai multe locuri nu se aflá nice unu unitu, ce'a ce desplacundu prótopopiloru uniti sí domniloru catolici, cu amenintiári sí promisiuni constringeá pre supusii loru a se reintórce la unune; asiá sí popii uniti i atrageá cu varie machinatiuni, celoru in stare de betíá promitiendu-le una alta, au aretandu-se a le fi consangeni. Asiá in Ighíu la antái'a cercetare negasindu-se nice unu unitu, popii in urma reunira pre consangeni loru.

In fine se tramesera prin comitate comisari, cari se restituésca unitiloru basericele luate cu poterea decátra neuniti; pre acesti-a intr'acea i lasara cu privire la baserice in suspensu, cá asiá dinsii, fluctuandu in indoéle, se fiá siliti a imbraçiosíá unirea. In instructiunea data comisariloru se díce cu privire la comitatulu Albei, cá dupa intentiunile pré inalte facundu-se desmembrarea unitiloru de cátra neuniti sí intr' un'a impartirea basericeloru, acolo unde basericele se concedu neunitiloru, tóte pamentele basericesci sí legatele cu acestea impreunate trebuie date preutiloru uniti pentru subsistenti'a loru, pana voru traí; dupa mórtea loru

atari pamente voru trece au la comune au la fundatori sî ereditii acestor'a. La casu, candu in vre unu locu se va redicá baserica nóua unita, ori un'a concésa neunitiloru se va reintórce la unire, pamentele sî beneficiile, de cari se bucura adi preutii uniti, érași voru fí a se reincorporá basericei unite, preutii avendu despre atari pamente sî beneficiile a dá reversalie intarite prin episcopulu unitu comisiunei. Esercitiulu religiunei neunite se tolerédia, popiloru ei din clementia reg. li-se iérta tacs'a capului, sî poporenii loru voru avé se le dé intertentiuine. Deci oficialii comitatensi voru avé se observe sî esecutedie urmatóriele:

1. Cu ocasiunea impartírei sî restituirei basericeiloru sî pamentelor ecles. se inculce atátu poporulu unitu, cátu sî mai vertosu celui neunitu, cá dupa tumulturile lui aceste dispusetiuni se facu singuru sî numai din gratia imp., carea suntu detori a o primí cu multiemita sî supunerea omagiale; deci contr'a resolutiuniloru comisiunei aulice se nu cutedie a cere ceva, a luá ceva cu poterea, a ocupá pamentele si averile basericesci, cáci asemeni lucruri cá turburári ale liniscei publice se voru pedepsi cu cea mai mare asprime.
2. Dupa separatiune voru alege câte 6—10 ori sî mai multi dintre locuitorii mai modesti ai comunei, cari in frunte cu primariulu satului cá inspectori voru supraveghiá tóte; si voru tiené poporulu intre marginile ascultarii si ordinei.
3. Voru inculcá poporulu, se solvéscá contributiunile, se supórte alalte sarcine publice, sî iobagii se implinésca domniloru robotele fóra renitentia.
4. Voru impliní esactu mandatele ulterioari ale presiedintelui comisiunei aul., ale guberniului sî ale celoru-alalte instantie, deórace acele mandate voru avé in vedere binele publicu sî intentiunile pré inalte. Deci unitii voru fí a se indreptá in cele basericesci la episcopulu Aronu, éra neunitii nu la Sofroniu, ci la Dionisiu cá la episcopulu neunitu instalatu in acestu principatu.
5. Cerbicosii, cari nu voru ascultá de betranii si inspectorii satului, deun'a se se prinda sî dé pre man'a magistratiloru spre a-si luá pedéps'a meritata.
6. Oficialii, cari se voru aretá indiferenti intru implenirea detorintiei loru au voru

denegá asistenti'a ceruta, se se arete indata prin espresu comisiunei aul., sî asiá se se procedá sî in alte cercustári grave. 7. Sateniloru se se notifice, cá au voia a se întórce la unire sî atari voru fí protectiunati; nu se potu inse la-pedá de ea cei ce au profesatu-o de la 30 Martiu incóce, sî cari s'aru incumete a face acést'a, voru fí aspru pedep-siti; càci nu se va permite nice-odata, cá atari fugari ai relegiunei, spre scándal'a statului eclesiasticu sî spre stri-carea liniscei publice, se se clátine incóce sî incolo sî se provóce turburári. — 8. In acésta afacere inspectorii si pri-marii sateloru apelédia la oficialii lor, acesti-a la comisiu-nea aul., admoniandu-se de nou a implení in modulu celu mai esactu mandatele, sub pedéps'a indignatiunei pré inalte. 9. Déca oficialii comitatului Albei s'aru indoí, cá voru poté executá de puterea lor aste resolutiuni, se insciintiedie nu-mai decátu pre presedintele comisiunei aul., câta asistentia militaria sî in ce locuri se se traméta?

Varie sínóde celebrà intr'acea cu popii sîe adicti So-froniu, desí nefindu autorisatu, dara avendu pasportu de la Majestate. In celu de la Zlatn'a decisera numai, cá se se ferésca de tumultuári, se perseveredie in neunire, se dé instantia la locurile competenti pentru restituirea baserice-loru si pentru locuri spre a edificá nóue, se faca o mica colecta pentru intempinarea varieloru lipse; se fecera sî câti-va protopopi. Calugherii prinsera urmatoriulu convoca-toriu sinodale, de o scurtíme attica:

„Binevoitori preuti, cari tieneti legea gréca sî sunteti numiti protopopi in legea neunita! Ve demandámu din man-datulu pré santului parinte Sofroniu, cá pre dñu'a pusa toti se fiti de façia in saboru, cá se ve aretámu mandatele, ce le avemu de la marele nostru sinodu tienutu in Zlatn'a. Si toti preutii se-si aduca scrisorile la adunare, cá se vedemu, cu a cui binecuventare sierbescu? Seculari inca se vina de-prin sate, cá se vedemu, cumu padiescu mandatele? Éra unde nu ar fí protopopu in eparchia, restantie se le aduca dinsii la adunare in Let'a-rom., joi dupa rosalie. Càci acolo vomu aretá sî altele cu privire la episcopu, cari suntu fórte

de lipsa creștinatatei. Sî se fiti cu Christosu, cari sunteți ai miei. Scris'am eu numitul marelui sinodu pop'a Simeone Stoic'a din Stremtiu, 1761, 30 maiu."

Se scrie „numitu alu sinodului," va-se-dîca desemnatu de nunciu, carele se publice încóce sî incolo conclusele sinodului, ce'a ce pop'a Stoic'a a sî implenit, insciintiandu pre neuniti sî despre instalarea episcopului loru, ce aveá se se intemple in scurtu la Brasiou, unde din mandatulu lui Bukow trebuia se se infașiosiedie protopopii si episcopulu Budei. Dara calugherii denunciandu-lu, cá cá unu impostoriu aru fi despoiandu in feliurite moduri poporulu, fù incaptivatulu la Turd'a, ci la intrevenirea lui Dionisiu sî din mandatulu lui Bukow érase eliberatu. Pre la capetulu lui augustu se indeplini la Brasiou instalarea lui Dionisiu cá episcpu alu Romaniloru neuniti, carele trebui, precumu spunu, mai antâiu se le jure, cá nu este unitu.

Romanii, chiamati prin convocatórie sî nuncii, se dușera acuma cîte doi din fiacare satu, trasarindu de bucuria, la Sabiiu, cá se audia mandatele episcopului, unde se recapitulara gravaminele neunitiloru, carile episcopulu promise a le substerne reginei, la carea se va duce in scurtu, éra pana atunci admonia pre credintiosi, cá se traésca in pace cu altii. Intr'acea Sofroniu peri din ochii ómeniloru, încátu nu se scie; déca a trecutulu in provinciile vecine, ori a mai statulu ascunsulu pre la dietii sei?

Cu capetulu acestulu anu sî inceputulu celui urmatoriu se restituira neunitiloru cîteva baserice, altele se lasara in suspensulu. Intr'acea se respandi faim'a, cá déca Romanii pentru lipsele resbelului voru conferi o suta de mie de florini, voru capeta decretulu perpetuu de la Majestate, cá fiacare se póta remané in starea sa sî se nu mai fia superatu din caus'a unirei. Avut'a acésta fama vre unu temeiu ori ba? autoriulu nu scie; atát'a ne spune cá certu, cá s'a otaritu sî publicatu prin baserice, cumu cá Dionisiu a impusu Romaniloru neuniti, sub titlulu căci suntulu neuniti, o tacsu de 30 cruceri pentru cei mai méseri, de 60 cr. pentru cei mai avuti, carea protopopii culegundu-o, o administrá la Sabiiu unulu comisariu speciale.

Pre urma Dionisiu in juniu plecà se visitadie basericele s'ale. Credintiosii nutriá mari sperantie sí-lu asceptá cá pre angerulu pacei; càci mie de necasuri i apesá: in multe locuri n'aveá baserica, nu popa, nu cemetieru, nu cine se le botedie scl. Dionisiu dara mergeá la basericele preinsciintiate, unde alergá preutii din giuru cu daruri, pe cari, déca i aducea o suma fipsata dupa capetele celoru inorati, i primiá cu fația voiósa, la din contra duru. Apoi le recomandá se fia pe pace sí se ascepte resolutiunile gratiöse ale reginei, care recomandare de atâte ori repetíta incepù a fi despretiuita de poporu sí suspiciunata, cásí candu cu ea in necasurile lui religiunarie ar vre numai se-lu insiele si tunda. Pre popi i tractá cu despretiu sí chiaru la liturgia, de nu-i cetiá pre placu, i probodiá, i apucá de peru, i loviá in fația. Preste acea demandà, cá toti popii se-si rescum-pere de la dinsulu testimoniu cu 30 fl., care suma mare intru atâta paupertate nu erá in stare se o solvéscă; éra in casu de nesolvire botediulu lorú sí binecuventarea cununiei se dechiará de nevalide. Pentru chirotonire pretindeá 40 fl. de la noulu preutu. Din caus'a totororu acestoru Romanii neuniti puçinu se incredeá in Dionisiu, ci totu ajutoriulu sí-lu asceptá de la Ddiu.

(Va urmá.)

Dr. Gregoriu Silasi.

Predica pre Serb. S. Nicolae.

„Aduceti-ve amente de mai marii vostrii, cari v'au predicatu cuventulu lui D.-diu, si socotindu deseversirea vietiei lorú se le urmati credinti'a.“ — Cu aceste cuvinte a reflectatu s. Ap. Pavelu pre Evrei in primii ani ai crestinatatei, si totu cu aceste cuvinte ne reflectéza si pre noi s. mama baserica la cultulu santiloru martiri, predicatori si mucenici ai religiunei crestine.

Si déca ne aducemu amente cu óre-care pietate de barbatii distinsi pre terenulu scientieloru profane si a artelorú frumóse; déca intempinamu cu lauda si incoronamu cu

marire pre ostasii reintorsi cá invingatori din campulu lup-tei, trecându la posteritate numele loru, — cu câtu mai vârtosu trebuie se ne aducemu amente de acei'a *pre cari Domnulu i-a chiebatu cu chiebare sânta* si i-a trimisu cá se, ne servésca de conducatori catra patri'a cea cerésca.

Da Iub. ascul. se cuvine cá se ne aducemu amente de apostolii, martirii si toti ss. parenti ai s. nóstre baserice, de toti acei'a cari au predicatu cu unu zelu nefatigaveru cuvântulu evengelicu si cari au lucratu la indreptarea genului omenescu; si intre acesti'a cu deosebire astadi, trebuie se ne aducemu amente de s. Nicolae Archiepp. din Mir'a-Lichiei in cultulu si in marirea càrui'a e desemnata acésta s. serbatória; si acést'a trebuie se o facemu cà-ci dupa cânteculu de lauda consacratu de s. baserica s-lui Nicolae, densulu a fostu indreptatoriulu credintiei, tipulu blândetieloru si invetiatoriulu infrânarei. — Acestea trei vârtuti iub. asc. stralucescu multu mai splendidu decâtu diamantele coróneloru regali si aredica pre locuitoriulu celei mai misere colibe, preste imbuibatulu stapânu alu palatelor. — Acestea trei vertuti au redicatu si pre s. Nicolae la inalt'a si marit'a trépta a archiepiscopatului; prin acestea trei vertuti a câscigatu s. Nicolae stim'a ómeniloru si resplat'a preamarita in imperati'a ceriului. Si totu prin aceste trei vertuti ne potemu câscigá si noi indestulire aci pre pamentu si fericire dincolo de mormentu. Dreptu ace'a pana ve voiu vorbí 1. despre credintia, 2. despre blândetia si 3. despre infrânare, — ve rogu de atentiune!

I.

Credinti'a — dupa-cumu díce s. Ioanu gura de auru, — este inceputulu perfectiunei, distinctiunea sanctitatiei, principiulu devotiunei si fundamentulu religiunei, — fàra de care nime nu se póte si nu s'a potutu face demnu de D.-dieu, — pentrucà precumu díce Apost. gentiloru „fàra de credintia e cu nepotintia a placé lui D.-dieu; cà-ci celu ce se apropie de D.-dieu trebuie se créda cà este, si ca resplatesce pre celu ce î-lu cauta pre densulu.“

Credinți'a este o lumina la vederea cărei'a omulu pôte inaintá cu pasi securi piutre valurile lumei acestei'a, cătra imperati'a ceriului. Séu ve intrebu Iub. asc., cine si ce va fi in stare de a tiéné pre calea mantuitoře a virtutiei pre dreptulu persecutatu decatra ingâmfatii facatori de rele, — déca nu credinți'a in D.-dieu, „care cërta pre cei-ce î-i iubesc“ pentru de a-i lamurí mai multu si ast'feliu a-i face demni de imperati'a ceriurilor. Cine si ce va sustiéné voi'a de lupta in preotîme, care adeseori e luata in rîsu si batjocorita de cătra intieptii lumei acestei'a, — déca nu credinți'a in rescumperatoriulu Christosu a cărui evangeliu î-lu predica si care in schimbulu batjocureloru lumei i-a incredintiatu de respłata multa in ceriuri. Cine si ce va fi in stare a sustiené ordinea sociala intre ómenii de difeřite stari, etati si pusetiuni, — déca nu credinți'a in D.-dieu, care insusi a desemnatu fie-carui'a loculu ce 'lu are se-lu ocupe in acésta lume, si care a impusu fiecărui'a anumite detorintie despre implinirea séu negligerea căror'a va avé de a dá séma in dîu'a cea mare a judecatii cându imperatulu va stá alaturea cu ostasiulu, domnulu alaturea cu servulu si avutulu alaturea cu seraculu.

Prin credintia Iub. asc. jertf'a lui Abelu s'a facutu mai bine primita decâtu a lui Cainu; prin credintia Enoch s'a mutatu cá se nu védia mórtea; cu credintia a adusu Avramu pre Isacu cá se-lu jertfésca D-lui; cu credintia in cele venitóre a binecuventatu Isacu pre Iacobi si pre Esau; prin credintia au trecutu Evreii marea rosíe cá pre uscatu; prin credintia zidurile Ierichonului au cadíutu dupa incungiurarea cea de 7 díle; si — dupa-cumu díce Apost. gentiloru — „ce voiu mai díce inca, pentrucà nu-mi ajunge tempulu a spune de Gedeonu si de Barachu, de Samsonu si de Efte, de Davidu si de Samuilu si de cari profeti, prin credinți'a loru au inviusu pre imperati, lucrat'au dreptatea, dobândit'au promisiunile, astupat'au gurile leiloru, stins'au poterea focului, scapat'au de ascutítulu sabiei, intaritus'au in slabiciune, facutus'au tari in resbóie, intors'au in fuga taberile strainiloru.“ Si ce voiu díce despre s. Nicolae pre care si mam'a baserica î-lu numesc in-

tre altele indreptatoriu credintiei. Unde sunt cuvintele prin cari s'ar' puté apretiuí cu demnitate si laudá dupa meritu tari'a credintiei cu care densulu a datu faia cu tiranulu domnitoriu Diocletianu si Maximianu, credinti'a cu care a suferitu torturele inchisórei, neuitându-si nici pre unu momentu inalt'a s'a chiemare de a predicá cuventulu lui D.-dieu si a indreptá pre cei rataciti la credinti'a cea adeverata a evangeliului lui Christosu; totu prin credinti'a s'a in sinodula dela Nicea, combatându cu taria demna de admiratu pre ereticulu Arie, a aretatu de mentiunóse invetiaturele acestuí'a, — care negá D.-dieirea lui Is. Chr.

Dreptu ace'a aducându-ne amente si noi in tóte impregiurarile vietiei nóstre de s. Nicolae se î-i urmamu in credintia, nerusînându-ne nici cându a o profesá ace'a cu tóta tari'a dându faia cu adversarii ei si combatându mintiunósele inventiuni a lumii acestei'a.

Dar' numai puinu demna de admiratu si de laudatu este in viétia s. Nicolae, vértutea blândetiei, in care intru atát'a s'a distinsu incátu s. mam'a baserica s'au aflatu indemnata a ni-lu pune inainte cá pre tipulu blândetiei, — despre ce in partea

II.

„Fericiti suntu cei blândi, cá acei'a voru mostení pamentulu!“ díce invetiatoriulu lumii Is. Chr.; ér' s. Vasiliu díce, cá: „Ierusalimulu cerescu nu e prad'a resboiniciloru, ci e mostenirea plina de sperantia a celoru blândi!“ — Éca Iub. asc. resplat'a cea mare a blândetiei: mostenirea pamentului si imperati'a ceriului. Si intru adeveru asiá e, cá-ci precându cei nelinisciti si sburdalnici cari se lovescu, cându in drépt'a, cându in stâng'a, neincapéndu nicairi de alti ómeni, dau la totu pasiulu de neplaceri cari le aducu procese adeseori scandalóse si in totu casulu spese multe, pierdere de tempu si de avere, — pre atunci cei blândi inaintéza linisciti pre calea lor, si-si implinescu detorintiele si-si adaugu averile pretotendenea intimpirându priviri binevoitóre si mâni spriginitórie; si precându cei nelinisciti

si sburdalnici nu potu incapé doi cu doi fàra a se certá, batjocóri si injurá, — pre atunci cei blândi, cu câtu suntu mai multi la unu locu, cu atátu se afla mai bine, cà-ci ei sciu cuventele apostolului: „bine este a petrece fratii impreuna;“ — si precându ast'feliu cei nelinisciti si sburdalnici, unulu pre altulu se indémna si atíti'a la pecatu, si prin pecatu la (osenda) condamnare, — pre atunci cei blândi unulu pre altulu se ajuta si indémna la urmarea vêtutiloru, unulu pre altulu se insoçiescu pre calea Ierusalimului cerescu — patri'a fericirei, ce ochiulu n'a vediutu, urechi'a n'a auditu si la anim'a omului n'a strabatutu. — In modulu acest'a se adeveresce in fapta, cà cei blândi mostenescu pamentulu si totu aceluor blândi si numai a loru si nu a resboiniciloru e si mostenirea plina de sperantia a Ierusalimului cerescu. Pentru ace'a si Domnulu nostru Is. Chr., care s'a portatu cu cea mai mare blândetia si bunavointia chiar' si façia de cei mai inversiunati inimici ai sei, inca ne indémna la blândetia, dîcându-ne: „Luati jugulu meu preste voi si ve invetiati dela mine, cà blându sum eu si umilitu cu anim'a, si veti aflá repausu sufleteloru vóstre.“

Prin blândetia si calugarulu Nicolae a sciutu se-si câscige animele tuturoru confratiloru si cunoscutiloru sei, — prin blândeti'a cu care a intratu in baseric'a ce erá desemnata pentru alegerea noului archiepiscopu a Mir'a-Lychiei, au atrasu asupr'a s'a privirile tuturoru celoru de façia asiá incátu toti cá si cu unu versu l'au proclamatu pre elu de archiepiscopu. Prin blândetia a sciutu elu si cá archiepiscopu a-si guverná eparchi'a s'a, tienendu pre çleru in fratiésca iubire si pre poporu in buna contielegere. Si in fine blândeti'a a fostu un'a din acele vertuti distiuse, cari i-au câscigatu repausulu sufletului si resplat'a ceriului. — Se urmamu si noi pre s. Nicolae si vertutea blândetiei fiendu blândi façia de toti acei'a cu cari venimu in contactu in acésta viétia si atunci apoi vomu fí si noi eredií pamentului si a imperatiei ceresci.

Nu mai puçinu s'a distinsu s. Nicolae si prin infrânarea vietiei s'ale si pentru ace'a si mam'a baserica ni-lu pune

inainte cá pre invetiatoriulu infrânarei, despre ce inse in partea a

III.

Intieptulu Socrate asémena viéti'a cumpetata si infrânata cu o cale scurta si placuta, impreunata cu multe bucurii si puçine ostenele; si totu elu intrebata fiendu cine e mai avutu, respunsé: cá celu ce se indestulesce cu puçinu. Asiá este, — cá-ci infrânarea poftei de avere si câscigu nu cunosce margini. Inaintea neinfrânatului nu este dreptu si omenie, elu calca in petióre pana si cele mai sânte asiediamente ale umanitatei, numai cá se-si indestulésca poft'a s'a de câstigu totudéun'a crescûnda.

Din contra infrânarea marginesce pretensiunile, omului la celea neincungiuratu de lipsa si in modulu acest'a 'lu scutesce de multe grigi si osteneli desierte si adeseori ruinatorie de sanatate si viéti'a. Infrânarea 'lu face pre omu, cá indestulindu-se cu ce'a ce este alu seu propriu se lase neatinse bunurile altor'a, nu-'lu lasa cá se fia lacomu neci se invidieze pre deaprópele seu mai avutu, ci 'lu face se-si intenda man'a de ajutoriu celui lipsitu si neaptu de lucru, — se contribue la infrumsetiarea basericeloru, redicarea scóleloru si inaintarea tuturoru asiediamenteru umanitarie.

Infrânarea sustiene si tari'a trupului si câsciga manuirea si fericirea sufletului, pentru ace'a díce si unu invetiacelu de a Dlui n. Is. Chr. cá: „cei-ce suntu alui Christosu trupulu si-au restignitu deinpreuna cu patimele si poftele lui.“ — Si-au restignitu trupulu deinpreuna cu patimele si poftele lui, adeca l'au retienutu dela imbuibarile si desmerdarile lumei, padiêndu curatieni'a si santieni'a infrânarei.

Singuru infrânarea pofteloru si a moravuriloru a potutu sustiené intru tari'a credintiei pre invetiaceii Dlui, cari lapedandu-si tóte ale s'ale au alergatu in urm'a lui, de-sí le-a spusu cá neci dênsulu „n'are unde se-si plece capulu;“ — singuru infrânarea pofteloru si a moravuriloru

a potutu sustiené pre crestinii primiloru seclii in armonia si buna intielegere atátu de strénsa, încátu ei se voiésca a le avé tóte comune; — singuru infrânarea pofteloru si a moravureloru a datu basericei atátu de multi sânti parenti profeti, monarhi si predicatori; — singuru infrânarea pofteloru si a moravureloru a facutu pre calugarulu Nicolae se fia multiamitu cu viéti'a retrasa a claustrului; ér' dupa-ce ajunse Archiepiscopu se ajute pre cei lipsiti si ast'feliu se mantuésca pre multi dela perire; si in fine si acésta virtute a infrânarei in care se distinse densulu numai puçinu cási in virtutea credintiei si a blandetiei au contribuitu in togmai cá si celealalte dóue virtuti la renumele lui aci pre pamentu si la eternisarea lui dincolo de mormentu.

Aducându-ne amente dreptu ace'a I. a. de s. Parente Nicolae in tóte dílele vietiei nóstre, dar' mai alesu in acésta dí de serbatória a dënsului si socotindu desevérsirea vietii lui se-i urmamu credinti'a, blandeti'a si infrânarea, neabatându-ne neci cându dela mantuitóri'a invetiatura a Dlui, ci profesandu-o ace'a cu cuvëntulu si cu fapt'a se-o aparamu, combatându cu blandetia pre inimicii ei si dojenindu cu bunavoiintia pre cei rataciti dela calea evangeliului lui Christ.; ér' preste tóte se ne infrânamu poftele si se ne indreptamu moravurele, cá asia se ne aratamu demni cultori si onoratori a amentirei parentelui archiepp. a Mireloru dela Lychia, — cà-ci urmandu-i lui in viéti'a acést'a pamentésca, vomu inaintá cu pasi securi pre calea plina de ispita a lumiei acestei'a, — si ajungându tient'a nóstra ultima vomu fi incoronati de Parentele resplatitoriu cu cunun'a nevescédíta a marirei in imperati'a ceriuriloru, unde domnesce Dënsulu impreuna cu celu de-o fientia alu seu Fíiu si cu de viétia facatoriulu Spiritulu santu, totu-de-a-un'a acumu si pururea si in vecii veciloru. Aminu.

J. F. Negrutiu.

CATEDRAL'A CURTII DE ARGESIU.

Beseric'a Curtea de Argesiu a fostu redicata pre temelieie mitropolii Radu Negru la anulu 1517 de Neagoe Basarabu.

Stilulu besericeii este arabu si bizantinu. Din punctulu de vedere alu istoriei arhitecturii orientale acésta beserica unica denóta unu progresu si ne arata gradulu de cultura alu epocei in care a fostu zídita . . .

Materialulu din care s'a construitu beseric'a Argesiului este caramida si pétra cioplita dia tíera. Zidurile din temelie si pâna susu suntu compuse din dóue strate cimentate impreuna; unulu de pétra cioplita, care imbraca beseric'a pe din afara, altulu de caramida care forméza captusiél'a interióra tencuita cu gipsu spre a potea fi zugravita si ornata cu frescuri, representându imaginele divine si tablouri din noulu testamentu, singurele picturi permise in beseric'a resaritului.

Cursulu veacuriloru, invasiunile si cutremurile s'gduira pâna in fundamentu acésta beserica legendara. Cu ocasiunea restaurarii radicale de d. Leconte du Nouy, temelieile, cari suntu fórte adêncu infpte in pamêntu, au fostu intarite. In giurulu besericeii s'a facutu o ingraditura de pétra cioplita care se deschide in faci'a besericeii prin trei porti de bronzu artisticu lucrate. — Midiuloculu besericeii este incinsu de unu magnificu brâu, impletitu, — care merge in linia orisontala de giuru impregiuru. Acestu brâu colosalu este compusu din 4 brâuri mai mici, din cari dóue suntu ornate cu frundie sculptate de aur. Celelalte dóue suntu colorate in albastru. Intre brâulu celu mare si pedestalulu catedralei zidurile suntu ornate cu nisce cadre de pétra cari esu in reliefu prin linii si unghiuri drepte.

In faciada suntu dóue cadre de aceste a càroru lungime intrecu inaltímea si care contínu in drépt'a si in stêng'a usiei câte o feréstra dupla si câte dóue lespedi lungi cu inscriptiuni. Ferestrele suntu incadrate si ornate cu sculpturi de pétra compuse din frundie si impletituri ingenióse. Inscriptiunile din drépt'a sapate in pétra in limb'a slavona, suntu relative la fundarea besericeii si puse acolo de Neagoe Basarabu. In stêng'a inscriptiunea este de Sierbanu Voda Cantacuzenu. Pre a patr'a lespede, care inainte erá góla, este sapata inscriptiunea cea nóua a restaurarei de Regele Carolu si Regin'a Elisabet'a.

Usi'a besericeii este cam mica, dar' e precedata de o pórtá deschisa, mai mare si frumosu ornata. Dóue sfruri de sculpturi in florite si aurite incadréza acésta intrare deschisa. De-asupr'a intrarei este sapata in marmora in limb'a romana urmatórea inscriptiune: — „Intru cinstea adormirei Maicei Domnului Mari'a acésta beserica a fostu zídita din temelii de càtra Ionu Neagoe Voevodu

Basarabu. Ea a fostu sîntîta in anul 7025 (1518) de-câtra patriar-chulu Teoliptu. Acésta manastive s'a facutu scaunu episcopalu in anul 1793 dupa Christosu. — Pre usi'a de intrare se vede o frumósá icóna de mosaicu, care represinta pe Sfânt'a Maria si pe Isusu, copilu.

Partea esterióra a besericei dela brâu in susu pâna la invelitóre ne presinta o nóua bogatîe de ornamente. Ciubucele de pétra cioplite incadréza nisce ferestre rotunde, cari se inchidu prin nisce discuri de pétra sculptate si poleite de care se tinu acatiati cu aripele intinse in aeru porumbei auriti, cari pórtá unu clopotielu de auru in cioculu loru. Dar' celu mai frumosu ornaméntu alu acestei pârti de susu si póte alu intregéi beserici este cornice'a, care incoronéza edificiulu. In ea e o bogatîa surprindietóre de sapaturi, de scobituri si ridicaturi; acésta cornicea te captivéza. Ea este compusa din 4 trepte crescûnde si variate, aurite si colorate, ce se intindu giuru impregiurulu besericei.

Patru turnuri se inaltia pe invelitóre, fiecare de o architectura diferita. Celu mai mare e octogonu. Are 8 feçie strapunse de 8 ferestre verticale. Turnulu e invelitu cu plumbu si semenatu cu stele, o mare cruce intreita cu lantiuri aurite inîfta intr'unu mâneru de auru î-lu incoronéza. Alu doilea turnu este cev'a mai micu. De forma octogona, strapunsu de 8 ferestre oblungi si înguste, coronatu totu de asemenea cruce. Cele dóue turnuri mici, simetricu asiediate in façi'a besericei, formédia o gradatiune si o legatura armonica intre cele nóue turnuri mari si intre patratulu pe care se cumpanescu. Ferestrele invêrtite ale acestoru turnuri au unu caracteru fórté originalu si facu cá privitoriuulu se créda cá turnurile suntu inclinate si stau se cadia.

In façi'a acestei catedrale se redica, conformu unui vechiu obicei din Orientu, unu Cantharus in forma de cupola, sustînutá de patru colóne de marmora vênata. — Acestu baptisteru e facutu pentru sîntîrea apelu la bobotéza, pentru cetirea evangheliei in nóptea Pastiloru. Ornamentarea baptisterului este in stilu arabescu. Arcurile cari sustînu cupol'a suntu ornate cu o frumósá dantela pendinta de pétra aurita. De-asupr'a loru se intinde unu brâu imitându pe celu mare alu catedralei. In linia orisontala, mai susu, se intinde o icóna frumosu sculptata, de-asupr'a càru'i'a vine cupol'a cu crucea aurita in vêrfulu carei'a aterna, cá si la crucile turnurilor besericei, nisce lantiuri cu globuri aurite. Interiorulu cupolei are picturi cari imita pe cele din cupol'a cea mare a besericei. Aici este zugravitu Christosu binecuvêntându omenimea si cei 4 evangelisti in stilu bizantinu.

Déca esteriorulu besericei uimesce privirea omului si-i captivéza admiratiunea prin acelu aspectu grandiosu, stralucitu si avutu

in ornamente, interiorulu f-i atrage inim'a si-i descépta simtiemêntulu religiosu prin acele cupole sublime, din cari se înaltia sufletulu, prin colónele simbolice de pétra sculptata si prin frumseti'a picturiloru s'ale morale si a icóneloru facute de artisti distinsi si esperti, in stilu clasicu bisantinu.

Cá se intri in beserica ai se sui 12 trepte de marmora pe scar'a de afara si alte trei interióre. Atunci esci in tinda, strabati cele 12 colóne simbolice de pétra aurita ai ajungi la rescruci in centrulu besericei sub bolt'a cea mare, care represinta ceriulu. De aici se vedu in drépt'a si in stêng'a cele dóue braçia ale crucei, cari se termina in forma de semicercu cá si altariulu si suntu garnite cu jetiuri de lemnu sculptatu. Totu interiorulu este ornatu cu frescuri si cu icóne in stilu vechiu bisantinu, cari represinta martirii cristianismului, imaginile divine, simbolele si tablourile din viéti'a si patimile lui Christosu.

Pre zidurile din tinda suntu zugravite portreturile Domniloru si a ctitoriloru. Ele au fostu reproduse cu fidelitate atátu in privinti'a expresiunei figurei, câtu si in privinti'a costumuriloru.

In fundulu celoru dóue cupole mari tronéza Isusu Christosu cuvêntându la lume, mai josu suntu zugraviti Serafimii si Cherovimii aripiti, si coruri de ângeri. Sub cupol'a altariului se vede Maic'a Domnului pre unu tronu tînêndu pre Isusu cá copilu incungiuratu de ângeri. Sub cele-lalte dóue cupole se vedu minunile si patimele Mântuitoriului.

Têmpl'a, care desparte altariulu de interiorulu besericei, este unu parete de lemnu imbracatu cu bronzu auritu si asediatu pre unu soclu de marmora. Pre ea se vedu icónele si simbóele divine zugravite cu multa arta si incungiurate de aureole si de flori poleite. — Têmpl'a a fostu facuta acum din nou pentru a trei'a óra de-cându esista acést'a beserica. Têmpl'a lui Neagoe Vod'a a fostu stricata de Turci; cea reînóita la 1812 de primulu episcopu Iosifu a fostu distrusa de unu incendiu la 1867. De-asupr'a acestei nóue têmele se înaltia o frumósa cruce cu Restignirea, avêndu la drépt'a si la stêng'a pre S. Mari'a si S. Ioanu. — Icónele iconostasului suntu facute de mosaicu. — Têmpl'a are 3 usi, cari conducu in altariu. Cea din mediulocu dupla, are cá icóne pe S. Mari'a si S. Elisabet'a, lucrate in smaltiu. Usile din drépt'a si stêng'a cá si intréga têmepl'a, suntu împodobite cu pietre de diferite colori.

Pre paretii laterali ai rescruceloru, de desuptulu cupoleloru, suntu zugraviti martirii, teologii si sínódele ecumenice, séu conciliile întemeiatoriloru besericei crestine. — Cei-alalti paretii ai tindei au fostu consacratii memoriei diferitiloru Domni Români, dintre cari unii suntu zugraviti cu soçiele si cu copii loru. Domnii cu Dómnelle loru suntu in marime naturala si bogatu imbracati in cos-

tumulu epocii. Acum, in urm'a restaurarei totala a besericei, s'a adaogatu in drépt'a usiei portretulu Maiestatii S'ale Carolu I si in stêng'a portretulu Maiestatii S'ale Regin'a Elisabet'a, precum si portretulu Prea S. S'ale Ghenadie II, actualulu episcopu de Argesiu.

In drépt'a, in tinda, suntu mormintele lui Neagoe Voda Basarabu si a lui Radu VII dela Afumati. Petrile suntu cu vechiele loru inscriptiuni.

In façi'a iconostasului, in drépt'a, e tronulu regalu in stilu bizantinu de stejariu auritu, imbracatu cu catifea rosia, pusu in trei trepte; alaturi e scaunulu episcopalu. In stêng'a e tronulu Reginei asemene cu alu regelui, alaturi unu scaunu pentru moștenitoriu. Lampele, policandrulu si sfeșnicele suntu de bronzu auritu.

FESTIVITATILE

DELA CURTEA DE ARGESIU.

Sfintirea Catedralei Curtii de Argesiu s'a sevêrsîtu in 12/24 Octomvra a. c. cu o pompa estra-ordinara. Mii de ómeni din tóte judetiele si din tóte vâile cele mai departate ale muntfloru au aler-gatu la scirea ca se sfintiesce in presentia Maiestatfloru Loru Regelui si Reginei, celu mai vestitu si celu mai splendidu monu-mentu alu Regatului Romaniei. Têmpulu celu mai frumosu a lumi-natu preste acêsta neasemenata serbare, ér' multîmea adunata in numeru preste 25 mii admirá minunat'a cladire.

Demanéti'a la 8 óre s'a datu priu clopote semnalulu deschi-derei besericei. In spatiós'a curte a catedralei se afláu insirate dóue batalióne de dorobanti, ér' afara din curte o bateria de artileria. Grilagiulu care incungiura curtea erá impodobitu cu dra-pele tricolore, ér' la intrareá principala erá redicatu unu preafru-mosu arcu de triumfu.

Mai inainte de sosirea regelui si a reginei, s'a facutu in façi'a besericei, sântirea apei. Dupa acêsta ceremonia, salve de tu-nuri anuntiara sosirea suveraniloru. Dela pórtá pâna la usi'a be-sericei unu frumosu covoru erá asternutu pe josu, ér' de dóue laturi eráu insirati preoti imbracati in s. odajdii.

La 9 óre sosira suveranii in trasur'a de gala a Curtiei regale, escortata de unu escadronu de calarasi, si intrara in curtea Cate-dralei in sunetele clopoteloru, ale musiceloru si ale urariloru mul-tîmei. La scara Suveranii fura intêmpinati de d.-nii ministrii, de ambasadorulu francesu, germanu, italianu, belgianu, insarcinatulu de afaceri Austro-Ungaru etc, de mai multe dómne, printre cari d.-na Coutouly, soçi'a ambasadorului francesu, portându unu prea frumosu costumu românú nationalu etc. ér' la usi'a besericei MM.

LL. fura întâmpinate de Episcopulu Ghenadie cu Crucea si s. Evanghelia, incungiuratu de Metropolitulu Moldovei, Episcopii Dunarei de Josu si Buzeului, de Vicariulu s. Metropolie a Ungro-Vlahiei si de numerosu cleru.

Dupa-ce Suveranii sarutara Crucea si s. Evanghelia,¹ intrara in beserica in cânturile corului. Regele fû luatu la bratiu de Episcopulu de Argesiu si condusu la Tronulu Regalu asiediatu la drépt'a ér' Regin'a fû condusa de bratiu la Tronulu din stâng'a de Metropolitulu Moldovei. Dupa ace'a Episcopulu Ghenadie cu clerulu intrându in s. Altariu, au ocolitu s. Pristolu, cântându *Isai'a dantivesce*; apoi Episcopulu cu Regele si Regin'a, clerulu, persónele oficiale si publiculu esira afara, unde şub cuvucionulu besericei, se incepû sîntîrea besericei mai antâiu prin cetirea apostolului si evangheliei; — in totu tîmpulu acest'a Suveranii, clerulu, armat'a si întregulu poporu stateáu in genunchi. Erá cev'a fôrte impunetoriu. — Dupa terminarea acestei rugaciuni toti se sculara si se facû ocolirea de 3 ori a besericei. La fie-care rugaciune inaltiaa Celui de susu inaintea usiei besericei, Regele si Regin'a cu clerulu si cu totu poporulu stateáu in genunchi.

Dupa a trei'a ocolire s'au facutu deschiderea besericei, si apoi au intratu Suveranii, Episcopulu, clerulu si poporulu, indreptându-se spre altariu, unde s'a inceputu asiediarea s. Môte sub pétr'a s. Pristolu; ér intr'unu tubu de metalu masivu, Regin'a a pusu hrisovulu reconstruierii manastirei semnatu de Regele si Regin'a, de Episcopulu de Argesiu, Ghenadie, si de Sturz'a, ministrulu cultelor. Acestu tubu a fostu asiediatu totu sub pétr'a s. Pristolu, unde s'a turnatu preste elu din aromatele de târnoseala si s'a acoperitu cu o placa de metalu. In urma s'a inceputu spalarea petrei s. Pristolu cu apa si sapunu decâtra insusi Regele si Regin'a, cari au fostu incinsi cu câte unu siurtiu albu de atlasu, de Episcopulu de Argesiu, Metropolitulu Moldovei, Episcopii Dunarei de Josu si Buzeu, de cei 4 arhierii, cari au oficiatu s. Liturgia impreuna cu Episcopulu de Argesiu, si de celu-alaltu cleru; la acésta spalare a luatu parte si ministrulu cultelor. Totu aceste persóne au stersu cu buretele ap'a aromata. Dupa spalare si stergere Episcopulu de Argesiu a asiediatu cei 4 Evangelisti la cele 4 coltiuri ale petrei s. Pristolu, apoi a insemnatu cu s. Miru in semnulu crucei si Pristolulu si s'a acoperitu pétr'a s. Pristolu cu pânza de inu si cu póle de stofa facuta anume pentru acésta ocasiune.

Dupa acést'a, Episcopulu de Argesiu inmuindu in sîntele aromate si in s. Miru vîrfurile a patru prajini acoperite cu bumbacu, dete câte un'a din ele Regelui si Reginei, ministrului cultelor, ér' un'a o oprí Episcopulu. Suveranii, Episcopulu de Argesiu si

ministrulu culteloru facura cu aceste prajini semnulu crucei in 4 parti ale altariului, apoi in biserica la tîmpla, de-asupr'a ferestreloru, de-asupr'a interiorului bisericeii si in fine de-asupr'a intrarei principale a bisericeii. Dupa ace'a Episcopulu, insoçitu de Suverani si de ministrulu culteloru, intrara din nou in altariu, facîndu trei inchinaciuni inaintea s. Pristolu si sarutîndu s. Evangelie, scrisa de Regin'a, Crucea si s. Pristolu; dupa care Suveranii esîndu din altariu trecura la tronurile regale, ér' episcopulu esî in midiloculu bisericeii unde erá acceptatu de cei 4 archierei si 2 archimandriti si s'a inceputu s. liturgia.

Dupa terminarea s. liturghii, Episcopulu de Argesiu Ghenadie, imbracatu in vesmintele sacerdotale, cu mitra pre capu si cu cîrj'a in mîna, esîndu din s. altariu iu façi'a suverauriloru si a poporului rosti urmatoriulu cuvîntu:

— „Sire, Dómná si iubiti crestini!

Astadi, cîndu tresalta in ceriu de bucuria sufletele primiloru fundatori ai acestui minunatu monumentu, Neagoe Voda si Despin'a Dómná, vedîndu la cîta marire s'a redicatu beseric'a de-cîtra Domnii loru urmasi si iubittii Suverani ai poporului románu, sufletulu meu, mişcatu mai multu decátu ori si cîndu in viéti'a mea, simte si este petrunsu, de cea mai adêncá bucuria. — Sire! nici odata acestu s. locasiu n'a fostu mai stralucitu cá in acést'a óra. Nici-odata n'a simtîtu poporulu románu mai mare bucuria sufletésca cá acum cîndu Ve are in mediuloculu seu in acéstá sfánta si stralucitóre beserica, care reedificata, in dílele Vóstre, s'a si redicatu in vechi'a ei splendóre. Voi, alesulu poporului románu si unsu alu lui D.-dieu, n'ati fostu decátu o adeverata fericire a acestei de D.-dieu pazita tíera credinciósa crestina. Prin Voi si faptele Vóstre se glorifica D.-dieu, se maresce si mândresce poporulu románu. Fapte de acestea lucráu vitejii de odinióra ai neamului nostru. Voi pe cîmpulu de resbelu a-ti condusu pe fi Romaníei, si i-ati incununatu cu laurii victoriei, a-ti indeplinitu ultim'a vointia a strabuniloru, a-ti complectatu oper'a loru, a-ti implinitu visulu Romániloru si in sfîrsitu a-ti împodobitu tíer'a cá pre o mirésá cu corón'a ce i-se cuvine. Acéstá marire, acéstá gloria se vede cá Provedinti'a Vi-le pastrá Voue inca decándu marele patriotu Ioanu Costantinu Bratianu, primulu ministru, care cá altu profetu Samuilu a fostu trimisu se Ve aduca frumós'a veste de chemarea ce D.-dieu si tíer'a Ve faceá inca din cea mai frageda vîrsta. Sire! Toti Románii damu atentiune asupr'a muncei Vóstre dela 1866 si pâna astadi; toti suntemu convinsi de marirea si progresulu la care a ajunsu tíer'a in tîmpulu de façiá. Ne bucuramu mai alesu, cá beseric'a a inceputu se-si ia sborulu cîtra vechi'a ei splendóre. De ace'a glorificamu pre D.-dieu cu tóta inim'a

si cu totu sufletulu, in totu minutulu dî si nópte. Vomu pastrá dar' Vóue si guvernului Vostru pururea recunoscintia. Faptele stau de fația : ce'a ce nu s'a pututu face de secole, se face astadi in dilele Vóstre pentru intarirea si marirea nóstra. Cele mai multe beserici monumentale s'au readusu in starea loru primitiva prin iniciativ'a si august'a vóstra patronare. La Iasi s'a reedificatu beseric'a S. Metropolii si beseric'a Trei-Ierarchi, la Têrgoviste beseric'a vechi Metropolii, si aici in vechi'a resedintia din Eparchi'a Argesiuului s'a redicatu falnica si mândra acésta beserica catedrala, care face fala României si admirati'a tuturoru popóreloru. Istori'a ne spune, cà fapte de acestea cu cari M. V. impodobiti tronulu si asigurati viitoriulu tiei, au maritu totudéun'a neamurile. Beseric'a ne-a salvatu totude-a-una; cu beseric'a ati lucratu si beseric'a V'a ajutatu. — Devis'a vóstra „Nimicu fâra D.-diu“ duce la fericire si la mântuire pe ori-ce poporu. Acésta cale pe care mergeti M. V. se-o imbrăcisieze cei actuali cá generatiile viitoare se póta avé temelie de credintia, de frumóse obiceiuri si de fapte virtuóse prin cari se ne urmeze si cu cari se ne glorífice si ei pe noi cá si noi pe parintii nostri. Credinti'a stramosiesca si besericile nóstre monumentale si-au gasitu spriginulu cuvenitu si s'au redicatu si se redica cu fruntea stralucita spre ceriu pentru glori'a sfintei Treimi si a Maicei D-lui (si) pentru fal'a némului românescu. — Si ce dōvada mai mare despre dragostea gloriosului nostru Rege si a gratiōsei nóstre Regine pentru cele sfinte si nationale, decâtu reedificarea si impodobirea acestei case Domnedieiesci cu tōta stralucirea cea vechia? — Multiamescu Précuratei si feciōrei Mari'a, protectōri'a acestui s. locasiu, cà m'a iuvrednicitu si pre mine smeritululu se redicu sub acestu acoperemēntu divinu glasulu meu si se rogu pe celu a Totuputernicu cá se ajute Suveranului si Suveranei nóstre se mérga inainte pe acésta cale si se sporésca sírulu fapteloru maretie si virtuóse, cu cari s'a impodobitu tronulu României. Clerulu si poporulu român, pururea credintiosu Suveranului, care a condusu tiér'a pre calea prosperitatii si a reinviatu virtutile stramosiesci pe câmpulu de gloria alu independentiei, aduce multiamirile sale respectuóse si devotamentulu seu càtra celu ce n'a uitatu nici in timpulu resbelului detori'a càtra S. Altariu si ridicarea acestui sacru monumentu din ruin'a in care cadiuse de diecimi de ani. — Cu multe odóre nóue si frumóse s'a impodobitu acésta beserica marétia, cu care se mândresce Eparchi'a Argesiuului si Români'a întréga. Dar' nici unulu nu intrece acésta s. Evangelia scrisa cu o rabadare ângerésca de ace'asi mâna Augusta, care a legatu ranele viteziloru nostri cadiuti pe câmpulu de gloria. — Binecuventatu fie acestu sântu odoru! Binecuventati fie acei ce o voru ascultá si se voru adapá din acestu isvoru alu cuventului Dom-

nedieescu, care a scapatu omenirea de sclavie si a deschisu portile ceriului tuturor credintiosiloru. — Bindecuvintéza Domnedieule a Totuputernice pe iubitulu si vítézulu nostru Rege Carolu I, pe gratiós'a si piós'a nóstra Regina Elisabet'a, pe miinistrii tieiei, pe clerulu nostru, pe vitejii nostri ostasi, urmasi credintiosi ai strabuniloru loru, si pe totu poporulu románu, cá se invinga tóte reutatile si se puna sub petióre pe totu vraşmasiulu si pismasiulu, pentru fericirea acestei scumpe tiei si intarirea credintiei parintiloru nostri.“ —

Episcopulu erá mişcatu pàna la lacrami de o bucurie legitima, vediéndu-se indeplinitu acestu mare actu nationalu si religiosu, care va adauge o pagina stralucita la istori'a gloriósei domnii a iubitiloru Suverani ai României. (Va urmá.)

D I V E R S E.

Preotii si timbrele erariali. — Amu esperiatu cumca unii preoti români facu gluma cu timbrarea informatiuniloru familiare, le dau fara timbrulu recerutu, ori cá scriu pre ele urmatóri'a clausula: „Acésta informatiune numai atunci are valóre, déca partid'a va pune pre ea timbrulu receruru.“ — Le spunemu acestor'a domni preoti, cá suntu in mare ratacire, si cumca acésta ratacire a loru voru plati-o fórte scumpu, cà-ci partidele, dupa ce punu mâu'a pe informatiune, nu mai punu timbrulu pre deus'a, ci o predáu la forurile cu cari au de lucru, éra acestea suntu silite prin lege a aruncá pedéps'a in sarcin'a preotului, nu a partideloru, cà-ci asiá díce legea. Clausul'a de susu nu ajuta nimicu, pentrucà nu timbrulu vorbesce si coustata cele ce se cuprindu in informatiunile familiare, ci preotulu, priu urmare validitatea reala a documentului susta, ori este timbru pre documentu, ori ba. Cu dore de anima amu esperiatu tocmai astadi din intemplare in procuratur'a tribunalului cumu s'au aruncatu pre trei preoti români pedepse, dupa atari documente, si anume pre preotulu G. M. din Racovitia vré 48 fl.; pre preotulu St. I. din Giroc vré 30 de fl.; pre preotulu din Cadar (nu-mi aducu amente de nume) vré 20 fl. si aceste sume tóte se voru plati incincite (de cinciori), si se voru incassá dela numitii preoti, adeca 240 fl., 150 fl. si 100 fl. v. a. Si legea finaçiala este atâtu de aspra, încâtu opresce directiunei finaçiale si ministrului cá se ierte pedéps'a. Bine ar' face acesti preoti cá se alerge câtu mai in graba cu timbrulu simplu si se suplinésca recerintiele cá se nu devina de faptu pedepsiti cu aceste sume inspaimentatórie si ruinatórie pentru unu preotu românu. — — Fiinducà suntemu la acésta tema, facemu de nou unu estrasu din legea finaçiala, despre aceste timbre.

Estrase din matriculele familiare, adeca estrase despre nascere, botezu, cununie, mörte, respective estrase de nascere, de botezu, de cununie si de mörte, se timbréza cu timbru de 50 cr. — Déca inse in unulu si acel'asi estrasu se atestéza despre mai multe persóne nascerea, botezulu, cununi'a ori mörtea, atunci de-atâtea ori se platesce câte 50 de cruceri, câte casuri de nascere, botezu, cununie ori mörte obvinu la acele persóne, in acelu extractu. (Ast'a este informatiunea familiara.) Éta si unu esemplu, cu trei persóne, ce ar' obveni intr'o informatiune:

Petru Iacobu nascutu 1860, cununatu 1880, mortu 1881.

An'a soçi'a lui " 2862, " 1880,

Mari'a fiic'a loru " 1864,

Dupa lege la Petru obvinu trei casuri: de nascere de cununie si de mörte, prin urmare pentru elu se receru 3 timbre de 50 cr., adeca 1 fl. 50 cr. — La An'a obvinu 2 casuri: nascerea si cununi'a, se receru 2 timbre de câte 50 cr. adeca 1 fl. — La Mari'a obvine numai unu casu: de nascere, deci se recere numai odata 50 de cr. Pre acésta intréga informatiune se recere dara 3 fl. timbru.

Acestu timbru preotulu are se-lu lipésca pre informatiune, si nu-i este permisu se puna pre timbru sigilulu oficiului seu, ci trebue se scrie pe timbru cu pén'a datulu lipirei, in partea lui de din josu de pajore. De esemplu asiá: 17/1 1885.

Suntu informatiuni cari se potu edá numai cu unu timbru de 50 cruceri, de esemplu in casurile de a reclamá pentru a fi eliberatu de militia, suntu altele cari se edáu fära nici unu timbru, de es. cându se ceru din partea cutarui oficiu, cá se se edee „ex officio“ — dar' la acestea preotulu are se insemne acést'a pre informatiune, in fruntea ei cu subscrierea numelui seu. De esemplu: „In cauza de reclamatiune pentru eliberarea de militie.“ N. N. preotu.

Ori, déca se cere „ex offu“, atunci totu la acel'asi locu preotulu se insemne urmatóriale: „La recercarea sedriei orfanale, (ori a pretorelui, ori a consulatului, ori a consistoriului) de sub nrulu (cutare). N. N. preotu.

In aceste casuri déca partid'a abuséza cândv'a de informatiunea data de preotu, anume: déca partea cu o informatiune edata in cauza de „reclamare“, ori in cauza „officiósa“ — face procesu ereditariu séu intreprindere in carea informatiunea nu e scutita de timbru — atunci partid'a devine pedepsita, si nu preotulu. — Altu paragrafu a legii díce, cá acel'a e de pedepsitu care elibera ori insinua, subserie unu documentu, nu partid'a in alu càrei interesu s'a fàcutu acést'a. De es. preotulu (care a eliberatu, fàcutu informatiunea); avocatulu care a predatu rogarea ori actulu la tribunalu), officiantulu, (care a vediutu documentulu netimbratu dar' totusi nu a fàcutu aruncarea pedepsei). Mai sunt paragrafi de acestia, dar' de astadata nu mai citamu si altii. D. Lum.

Multiemita publica. Dómn'a Iulian'a Jug'a veduv'a lui Georgiu Borosiu din Careiu-mare (Nagy-Károiy), cunoscându lipsele base-riciei greco-cat. române din Zabranii, din pietatea crestinésca ce-i caracteriséza tóta viéti'a, a binevoitu a doná pre sém'a acelei ba-serice unu Policandru de bronzu auritu in focu pentru 6 lumini si provediutu cu 50 cristale in pretiu de 30 fl. v. a. — Pentru acestu donu mariimosu, subscrisulu Curatoratu basericescu prin acést'a aduce numitei Prést. Dómnue multiemita adúnca cerendu dela bunulu Domnedieu respata cerésca pentru acésta fapta pia crestinésca. — Zabranii la 17 Octobrie st. n. 1886.

Joanu Borosiu, parochu gr. cat. Teodoru Suciu, curatoru primariu.

Bibliografia. — Unu nou tomu de „**Cuventari funebrale si iertaciuni**“ va se dee la tipariu dlu Titu Budu, care in 1878 mai edase ast'feliu de *cuventari funebrale*, cari atunci fu-seserá fórté bene-primate. — Tomulu acést'a alu II-lea, — care se va pune su tipariu indata ce se voru asigurá priu prenumera-tiune spesele tiparirii, — va cuprinde vré 50 de predici la prunci mici, la fetiori si fete, la barbati teneri si muieri tenere, la be-trâni si be-trâne, la diverse ocaasiun si diverse casuri de mórte, la ómeni repausati in diverse stari sociale a vietiei. — Predicele voru fi destulu de lungi si impreunate cu iertaciuni. — Pe scurtu ele suntu intocmite ast'feliu cá se corespunda tuturor'a si se se póta cuventá cu folosu sufletescu cátra poporulu credintiosu, care adeseori e mai tare plecatu a primi invetiaturile sante la ingro-patiuni — decátu la alte ocaasiun. — Pretiulu opului in sper-anti'a partinirei P. O. cleru romanu s'a fixatu numai la 1 fl. v. a. — Mai incolo cerendu-se fórté adese ori dela dlu Titu Budu esem-plaria din: „**Catechese pentru pruncii scolari**,“ si editiunea I. fiendu petrecuta tóta s'a decisu a edá acele Catechese, publicate in 1877, in editiunea a dóu'a corésa si amplificata. — Nu se póte negá folosulu celu mare a catechisarei, cà-ci déca nu vomu dá genera-tiunei celei tenere o crescere religiósá-morala, si déca némulu ro-manescu nu va ajunge curându la invetiatura si sciintia se va stinge, si responsabilitatea va fi a clerului, care e chiematu a lu-miná poporulu. — Unu mijlocu eficace de a cresce unu poporu in moralitate este mai alesu catechisarea tenerimei, — pentru acé'a tragemu atentiunea clerului asupr'a acestui manualu, care in edi-tiunea I. inca a fostu fórté bine primitu. — Pretiulu de prenume-ratiune e 1 fl. 50 cr. v. a. — Dela ambele opuri alu 10 se dá gratisu. — Abonamintele se se faca cátu mai curându la dlu Titu Budu parocu-protopopu in Satu-Sugatag p. u. Akua-Sugatag, (Mármaros) — ori la redactiunea acestui diariu in Gherl'a.

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Nicolae Fekete Negrutiú in Gherl'a.

Gherl'a. Imprimari'a „Auror'a“ p. A. Todoranu. 1886.